

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Madonnina 15,
Telefon 15-70
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrlet 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Najnovejše izdajstvo.

17-milijonski predlog sodr. Tomschika v proračunskem odseku odklonjen.

Doigrana je nesramna komedija in raztrgana krinka, s katero so meščanske parlamentarne stranke na prav demagoški način skozi več mesecev zakrivale frivolno igro z najnujnejšimi zahtevami železničarjev. Dne 17. junija t. l. je poslanec sodr. Tomschik v proračunskem odseku stavil predlog, da se v proračun postavi tistih 17 milijonov kron za železničarje, ki jih vlada še ni dala. Predlog, o katerem smo pisali v zadnji številki našega lista, je bil v proračunskem odseku odklonjen. Zbornica je dne 20. decembra sklenila resolucijski predlog, s katerim je zahtevala od vlade, naj vporabi 38 milijonov kron za železničarske zahteve. V posledici tega resolucijskega predloga se je zahtevalo še tistih 17 milijonov kron, ki jih vlada še ni dala. Pri glasovanju o tem predlogu glede 17 milijonov kron je bilo število glasov enako, 17 glasov za, 17 proti, tako, da je predsednik proračunskega odseka, vitez pl. Koritowsky imel odločiti. Odločil je za odklonitev predloga in s tem je predlog sodr. Tomschika v proračunskem odseku rešen. V plenumu zbornice bo seveda še dana prilika, da se meščanske »ljudske« zastopnike v njih skupnosti prisili, da odkrito pokažejo barvo, ker je sodr. Tomschik svoj predlog takoj priglasi kot manjšinski predlog, ki mora vsled tega priti v zbornici na razpravo.

Glasovanje se je vršilo po imenih in s tem je dana prilika, da se sovražnike železničarjev postavi na sramotilni kamen in jih izroči javnemu zaničevanju. Poleg starega zagrizenega sovražnika železničarjev, člana nacionalne zveze dr. Steinwenderja, so glasovali proti predlogu tudi drugi nemški nacionalci in seveda tudi krščanski socialci. S tem so pred vsem svetom dokumentirali, da so skozi več tednov igrali ostudno komedijo. Še nidekar se ni jasnejše pokazala neodkritosrčnost tistih ljudi, ki so prej vsi glasovali za zahtevo 38 milijonov kron, katere bi vlada morala porabiti za železničarje, ki so pa takoj izpremenili svoj glas ter zabranili financijelna sredstva za železničarje, ko gre zato, da se tistih 17 milijonov, s katerimi je vlada zaostala, zakonitim potom zagotovi v proračunu. Ob tej priliki pa se je pri nacionalnih zvezarjih tudi to pot pojavila stara komedija, da so nekateri izmed njih, kakor na primer Pacher in Teufel glasovali za predlog. Jasno je, da je pri tem šlo za dogovorjeno igro, pri kateri se je že vnaprej natančno vedelo, da je odklonitev predloga gotova, ker če bi bila nacionalna zveza hotela odkrito podpirati predlog, bi se bilo v njej že prej moralo doseči edinstvo. Predvsem pa je značilno, da je med nasprotniki predloga g. dr. Stözl, ki je septembra 1. l. izvedel nacionalno

zvezarsko komedijo in se potikal po raznih ministerskih sobah, da na zunaj pokaže kako milostljivi so nacionalni zvezarji napram železničarjem. Kako podlo se je zopet ravnalo z interesi železničarjev, dokazuje izjava, ki jo je nacionalna zveza takoj po glasovanju objavila v »Österreichische Volkszeitung«.

V dotični izjavi se trdi, da ta predlog v proračunskem provizorju ni bil na mestu, ker za te zneske sedaj ni pokritja, ki se ga v tem letu ne more doseči brez zvišanja tarifov ali pa celo omejitve državnoželezniških izdatkov, kar bi ne bilo v korist uslužbencev. Trdi se, da bi parlamentarna rešitev proračunskega provizorja bila dvomljiva, ker se vlada na noben način ne more v to spuščati. Bajе raditega je nemškonalna zveza glasovala proti predlogu. Končno se trdi: »Če bi bili predlogi socialnih demokratov sprejeti, bi bila s tem onemogočena parlamentarna rešitev proračuna, kakor je bilo to pri predlogu glede na zvišanje učiteljskih plač in rešitev proračunskega provizorja bi se morala izvršiti potom § 14«.

Na neumnejši način pa se res še ni skušalo prikrivati izdajstvo, kakor v tej »izjavi«. Če trdijo nemški nacionalci, da ta predlog ne spada v proračunski odsek, ki je vendar zato tu da razpravlja in sklepa o denarnih sredstvih posameznih oddelkov državne uprave, si s tem sami izdajo ubožno spričevalo. Vprašanje o pokritju nima v proračunskem odseku prav nič opraviti, ker to je stvar finančnega odseka. V tem pa je poslanec sodr. Renner že stavil predlog, ki jasno začrta pot, po kateri bi se moglo dobiti potrebno svoto za železničarje. Ta pot je reформа direktnih davkov. Utemeljuje svoj predlog je sodr. dr. Renner izjavil: »Najprej zahtevamo zvišanje davka prostega eksistenčnega minima od 1200 na 1600 K. Potem zahtevamo, da se od plačilnih in službenih prejemkov pri odmerjenju davka odbije gotov znesek, ker je nezmislno, da se delovne dohodke ravnatoko visoko obdači kot brezdelne dohodke iz posesti kapitala ali zemljišča. Izgubo, ki bi jo država trpela vsled tega, naj bi se pokrilo na sledeči način: Najprej naj se odpravi davčno prostost cesarja, nadvojvod in častnikov. Potem naj se odpravi ugodnosti kongruē. Nadalje naj se najvišje dohodke višje obdači in sicer na ta način, da naraste davčni nastavek na 7½ odstotkov dohodkov. Uvesti je vpogled v knjige ne le za kapitaliste, temveč tudi za poljedelce, da se omeji odtegnitev davkov. Končno naj se skrbi za to, da se tudi dohodke veleposesnikov in velikih kmetov višini primerno obdači. V to svrhu treba odpraviti izvršilni predpis, vsled katerega je davčnim oblastim naloženo, da vzamejo katastralni čisti dobiček kot podlago za cenitev poljedelskih dohodkov«.

Da tudi krščansko-socialni in klerikalni listi odobravajo odklonitev tega predloga, se

samo ob sebi razume. Groboskrunska »Reichspost« imenuje Tomschikov predlog »pesek v oči« in trdi nadalje: »ker socialnodemokratski zabranjevalci davkov niso skrbeli za pokritje in če bi bil predlog sprejet, bi vlada bila primorana napraviti proračunski provizorij potom § 14«. Da je to ena najnesramnejših laži, ki jo preleva krščansko-socialna in nemško nacionalna družba, je razvidno iz Rennerjevega predloga. V rokah meščanskih strank je, da pomagajo pridobiti nova sredstva za pokritje železničarskih zahtev. Ali socialno-demokratske davčne politike, ki hoče denar tam vzeti kjer je, se ne more zahtevati od hlapcev krščanskega in židovskega denarnega žaklja.

Za to lumparijo torej ni oproščenja. Avstrijskim železničarjem se ne bo moglo prikriti, da izpregledajo v katerem taboru so njihovi zagrizeni sovražniki. To najnovejše izdajstvo, ki ga je zakrivila klerikalna in nacionalna demagogija, znova dokazuje železničarjem, da morajo pomesti z vsem posebnim zvezarstvom in da si morajo v mogočni združitvi zagotoviti moč, če hočejo premagati trume svojih sovražnikov!

Razprava v proračunskem odseku.

Proračunski odsek je na svoji seji dne 17. m. m. rešil proračunski provizorij. Glasovanje je bilo deloma jako živahno. Omeniti je pred vsem, da so bili glasovi o predlogu sodr. Tomschika, ki je imel zagotoviti v zbornici sklenjeno zvišanje železničarskih prejemkov in med državni delavcev, razpodeljeni (17 glasov za in ravnatoliko proti). Predsednik je glasoval za odklonitev. Debata in glasovanje je bilo sledeče:

Glöckel

je zastopal zahteve državnih uslužbencev ter izvajal zahteve socialni demokratje za 66 000 državnih delavcev, ki dosežejo letne mezde v skupnem znesku 52 milijonov kron, znesek petih milijonov kron za zboljšanje žalostnega položaja teh delavskih kategorij, je to gotovo zelo skromna zahteva. Primerjanje decemberskih sklepov zbornice z odredbami, ki jih je izvršila vlada, nudi sramoten rezultat. Dosedaj še vkljub sklepu pododseka ni bilo mogoče od ministerstva doseči preglednega poročila o delni izvedbi sklepov zbornice. Nato je bičal zavlačevanje teh najnujnejših zahtev. Vlada vsled samega proučevanja pozabi na izvedbo.

Dr. Diamand

je stavil in utemeljeval sledeča predloga:

1. V letih notorično slabe letine krompirja in koruze je vlada upravičena, da ustavi kontingent kuhalcem žganja in poljedelske bonifikacije, ali pa če bi možnost preživljanja prebivalstva zahtevala, da popolnoma prepove izdelovanje spirita iz živil.
2. Tisti, ki so lastniki žganjarnic, ki dobivajo po § 3. zakona z dne 20. junija 1888 alkoholni kontingent kakor tudi tisti, ki dobivajo po § 7. istega zakona poljedelske bonifikacije iz državne blagajne ali pa so jih dobivali leto pred volitvami, so izključeni iz aktivne in pasivne volilne pravice v državni zbor.

Glasovanje.

§ 1. predloge se sprejme po vladni predlogi.
§ 2. je bil sklenjen v obliki, ki jo je predlagal poročevalec in sicer:

Za dobo od 1. julija do 31. decembra 1912 potrebne izdatke je po potrebi pokriti na podlagi od vlade zahtevanih kreditov.

K temu je bil sprejet dodatni predlog poslanca Schraffa (kršč. soc.):

Vlado se pooblašča, da za nujne, neodložljive potrebe dovoli dosedaj navadne državne dajatve tudi tedaj, če to ni posebej določeno v državnem proračunu.

Nato se je glasovalo o dodatnem predlogu sodruga Tomschika, da se vpostavi znesek 17 milijonov kron za zvišanje prejemkov državnoželezniških uslužbencev in državnih delavcev v smislu sklepov državnega zbora 20. decembra 1911.

Glasovanje se je izvršilo po imenih. Za predlog so glasovali Choc, Cingrija, Diamand, Dulić, Ellenbogen, Glöckel, Korošec, Malik, Marasyk, Anton Nemeč, Pacher, Schreiner, Seitz, Stanek, Teufel, Tomschik in Tusar. Proti predlogu so glasovali: d'Elvert, Fink, Friedmann, Viktor Fuchs, Gruber, Herzmannsky, Kolischer, Kuhn, Lang, Marckhl, Onciul, Rosner, Schraffl, Steinwender, Stölzel in Waldner.

Glasovi so torej bili razpolovljeni; za je glasovalo 17 poslancev in ravnotoliko proti. Predsednik je odločil za odklonitev predloga. Sodruga Tomschik je predlog prijavil kot manjšinski predlog.

Cepitev ali združitev?

Zopet novo kategorijsko društvo pisarniških pomočnikov!

Že nad dvajset let delujemo v Avstriji na to, da bi združili vse železničarje brez razlike kategorije v eno samo organizacijo in mirno lahko trdimo, da to dvajsetletno delovanje ni bilo brez uspeha in da je rodilo lepe sadove. To priznava vsak nepristransko misleč železničar in vsi razumni tovariši so z nami enakega mnenja, da ta organizacija, ki obsega 60.009 železničarjev, mora biti še bolj utrjena in se mora še bolj razviti; tem potem bo možno še mnogo več doseči kot doslej.

Nekateri pisarniški pomočniki južne železnice pa so drugega mnenja. Zabili so si v glavo, da pisarniški pomočniki ne spadajo veliko v organizacijo, ker zanje baje še ni nič storila in raditega morajo imeti svoje posebno društvo. Torej namesto združitve železničarjev, cepitev v društvo po kategorijah. Celih dobro štetih 23 mož tvori sedaj vse članstvo novega društva, ki je po izvajanju prve številke svojih naznanil baje poklicano, da tvori za boj pripravljeno organizacijo, ki hoče zboljšati žalosten položaj pisarniških pomočnikov. To stremljenje se v uvodnem članku omenjenih naznanil skuša utemeljiti s tem, »da je v današnjih dneh že taka navada, da se delavni ljudje združujejo v organizacijah«. Torej ne spoznaje potrebe združitve vsega delavnega ljudstva je tisti nagon za združitev pisarniških pomočnikov, temveč ker je to še navada. To priznanje zadostno označuje ustanovnike tega novega društva. In taki ljudje hočejo, da se jih resno vpošteva! Saj jim vendar že od vsega začetka manjka vsaka razredna zavednost, vsak čut solidarnosti. Pisarniški pomočniki so z ozirom na svoje stanovsko delo kategorija, ki je težko pristopna organizacijski misli. Hlapčevska ponižnost, ki se jo že od nekdanji goji v pisarnah, je skalila samozavest in velik del pisarniških pomočnikov se je radi ugleda pri predpostavljeneh že davno odrekli varovanju svojega človeškega ugleda. To ni očitanje, pač pa konstatiranje dejstev, ki imajo svoje vzroke v gospodujočem sistemu nad- in podreditve. Če se je tu pa tam posrečilo organizirati del pisarniških pomočnikov, je bilo to kratko vzplamtjenje v stiski, a c vztrajnosti v organizacijskem delu ni bilo govora. In sedaj naj se še to malo organizacijske misli, ki se nahaja v tej kategoriji, razprši radi samoljubnosti nekaterih ljudi, ki bi tudi radi kaj bili.

Pisarniške pomočnike se hoče vzgojiti za stanovsko domisljijo in kaste kakor se to dogaja tudi v drugih kategorijskih društvih, da bi izgubili še tisti majhen del čuta skupnosti z veliko armado železničarstva. Kakega drugega namena ne morejo izvršiti ta neznanatna društva. Niti ustanovitelji tega društva najbrž ne verjamejo, da bi jih kdo resno vpošteval. V čem pa naj obstoji odbojna sila društva pisarniških pomočnikov? Na to vprašanje ustanovitelji dosedaj še niso dali odgovora in se bodo tega tudi v bodoče skrbno ogibali. Razven stavljenja zahtev ne more to društvo razvijati še kakega drugega delovanja; kvečjemu še podeljevanje podpor. Toda zato je treba denarja in vočigled položaja pisarniških pomočnikov manjka vsak

predpogoj za to. Novo društvo hoče ustvariti organizacijo za dosego zahtev. In to je odločilno vprašanje, ki ga ne more rešiti. S peticijami in deputacijami se ne doseže izvršitve zahtev. Zato je treba moči in te si ne more ustvariti ne društvo pisarniških pomočnikov in ne kako drugo kategorijsko društvo, ker posamezna kategorija ne pomeni za podjetnika ničesar. Recimo pa, da bi se vsi pisarniški pomočniki avstrijskih železnic poslužili skrajnega bojnega sredstva, stavke, da bi prodrli s svojimi zahtevami, kaj bi se zgodilo? Nič, ker radi ene kategorije bi se ne ustavil promet, ker se more celo kategorijo nadomestiti. Posamezna kategorija je torej navezana na celokupnost vseh kategorij. Bojna sila društva pisarniških pomočnikov je in ostane za vse čase le prazna fraza. Zahteve pisarniških pomočnikov se more doseči potom skupnosti vsega osebja in zato je potrebna organizacija, ki obsega vse kategorije. Ustanovitelji tega kategorijskega društva opravljajo torej razdvojevalno delo na škodo kategorije in celokupnosti osebja na veselje in v korist podjetnika. Kdor tega ne razume, mu ni pomoči; čakati pač mora, da ga razvoj stvari pouči o čem boljšem, četudi je mnogokrat že prepozno.

Premodri ustanovitelji tega društva pa tudi niso zamudili že v prvi številki svojih naznanil planiti po naši organizaciji, ki ji imajo zahvaliti vse kar so dosedaj pridobili. Našo organizacijo mečejo v en lonec z nacionalnimi in verskimi organizacijami in trdijo, da obstoji vse naše delovanje le v dolgih pompoznihih člankih, ki služijo v to, da se železničarje po možnosti prav dolgo za nos vodi. To bi se pa za novo društvo odgovorni pisarniški pomočniki južne železnice že morali spominjati, zakaj niso leta 1907, ko je celokupna organizacija zanje pridobila definitivno nastavljenje sploh in sicer z začetno plačo 900 kron, odklonili tega zboljšanja, če jih je naša organizacija vodila za nos? In zakaj niso leta 1910 in 1911, odklonili nadaljnih zboljšanj v plači, napredovanju in stanarinskih dokladi, ki so jih dobili vsi, brez da bi bili za to kaj storili, analogno z zboljšanjem, ki jih je naša organizacija pridobila pri državnih železnicah? Ker si ti ljudje napravijo to stvar prav komodno. Najprej se vsedejo k polni mizi, ki so jo druge kategorije zanje pripravile, ter čvrsto zajemajo, potem pa zmerjajo tiste, ki so zanje delali. Naša organizacija je bila dobra, ko je za te ljudi dosegla zboljšanja, sedaj nas pa zmrjajo. Seveda so le nekateri, ki tako nesramno ravnajo s svojimi prijatelji, a tem je treba povedati odkrito resnico. Z malimi izjemami niso bili pisarniški pomočniki južne železnice nikdar organizirani. Tisti, ki so bili organizirani, so gotovo storili svojo dolžnost v organizaciji. Velika večina pa je pustila, da jim skupna organizacija in celokupnost južnoželezniškega osebja izvojevala uspehe. Slabo torej pristojno ustanoviteljem nove kategorijske organizacije, da svoje tovariše, ki so dosedaj zdržali, tako psujejo. Če hočejo, da se jih resno vpošteva, naj zavrnejo vsa zboljšanja, ki so jih od leta 1905 pa do danes dosegli ter poskusijo iz lastne moči to pridobiti. Pametni pisarniški pomočniki pa bodo ostali daleč strani od tega društva. Če hočejo pisarniški pomočniki južne železnice svoje zahteve doseči, morajo iskati možnost zato v organizaciji celokupnega železniškega osebja in tam jo bodo tudi našli v marljivem sodelovanju. Mi bomo seveda brez obzira na levo in desno prejkoslej zastopali interese celokupnega osebja kot dosedaj. Toda ne v naših besedah in naši volji je jamstvo uspeha, temveč v združeni volji celokupnega osebja, ki mora najti izraz v mogočni, vse kategorije obsegajoči organizaciji.

Viktor Adler.

Te dni je naš znani boritelj in mislec dr. Viktor Adler praznoval svojo šestdesetletnico. Pomembno je bilo to vprašanje, ker je bilo posvečeno ne le šestdesetletnici najznamenitejšega našega boritelja in misleca,

temveč zgodovini bojev in zmag socialistične stranke v Avstriji. Predstavlja se nam v Viktor Adlerju ves sestanek in razvoj delavske organizacije in političnega gibanja v zadnjih tridesetih letih. Z neustrašljivim uporom, s trdnim bojem in neomajnim prepričanjem je sodr. Adler vodil stranko in proletariat preko vseh težkoč in zaprek, preko zatiranja in zmag do sedanje moči in upliva.

V najkritičnejših momentih našega političnega življenja, ko so se reakcionarni elementi zaganjali z vso silo in besnostjo v socialistično stranko in razredne delavske organizacije, ko se je kruto preganjalo naše prve in najboljše agitatorje in se ni hotelo priznati legalno in upravičeno eksistenco delavskim vzajemnim zvezam, je bil Viktor Adler med onimi pogumnimi značaji, ki je klical ob splošnem obupanju in trudnosti delavstvo na nadaljnje delovanje do ukrepite in razširjenja stranke, do uveljavljanja našega programa, naših ustanov. Globoko prepričanje in bistvost uma sta mu kazala pot, po kateri je treba voditi zavedno se probujajoče delavstvo, komaj s prvimi negotovimi koraki nastopajoče svoj politični in gospodarski razvoj. Uvideval je že tedaj, ob času najhujše politične teme in razredne nerazsodnosti, da bo to, na socialnem obzorju komaj se pojavljajoče razredno in politično zavedno delavstvo, v kratkem postalo mogočna, o usodi vseh delavskih slojev Avstrije odločujoča moč. Prepričanje ga ni varalo. Za prvimi negotovimi koraki se je že kazala avstrijskemu proletariatu nova, lepa, neizogibna bodočnost. Trnjeva, težavna in dolga je bila pot. Padle so neštete žrtve. Sad nešteti porazov je bila vsaka zmaga. A treba je bilo nadaljevati pričet boj kljub vsemu, proti vsemu. Ne da bi se omahoval za trenotek, je Viktor Adler skoz celo svoje življenje neutrudljivo vodil stranko po tej poti od zmage do zmage. Porazi, trenutne desorientacije v stranki, ga niso motile. Vprašanje boja je bilo naše uveljavljanje in tega se ni ustrašil, ker je vedel, da je boj pogoj vsake zmage.

Viktorju Adlerju gre velika zasluga, če niso napadi reakcionarnih elementov in vlad zadušili v svojem prvem gibanju krepko se razvijajočo stranko. Zaman so bile persekucije in preventivni zakoni, ker večna podvojena sila, s katero je proletariat odgovoril na vsak napad, je bila nepremagljiva, uspeh zagotavljajočega opora. In gotovo je individualnost Adlerja v največji meri pospeševala naraščanje te sile. Vsestransko delovanje, neutrudljivo agitiranje, njegova kaustična beseda in globoko znanstveni spisi so dajali življenje, resnost in pomen stranki.

Danes še je Viktor Adler najznamenitejša, najuplívnejša osebnost avstrijske zbornice. Dogodek so njegovi govori v zbornici govori, ki so pravi bojni programi stranke.

Jubilej zvestega sodruga torej, a obenem jubilej socializma. Če se za trenotek ozremo nazaj v najbližjo preteklost našega obstanda in primerjamo nekdanji položaj stranke s sedanjimi, moramo konstatirati urjaški, vsestranski napredek. Iz nekdanjih malih, šibkih vrst, se je razvila mogočna internacionala. Razvija se še dan za dnem lepše in krepkejše. Z zadovoljstvom sme Adler praznovati svojo šestdesetletnico, ker blagru ljudstva in zmagi svobode je bilo posvečeno njegovo življenje. Jubileju zvestega boritelja in misleca avstrijske socialne demokracije se pridružuje tudi slovensko zavedno delavstvo.

Personalne komisije c. kr. državnih železnic.

(Dalje.)

Določitev minimalne dobe za strokovno izobrazbo pred definitivnim nastavljenju, oziroma provizorične službene dobe.

Le-to se je po novih izpitnih predpisih določilo:

na 1. leto: za tiskarje, pisarniške pomočnike, mornarje, nadpremikače, postajne

nadzornike, skladiščne nadzornike in sprevednike;

na 1 1/2 leta: za čuvaje in vozovne nadzornike;

na 2 leti: za strokovniške pomočnike, vozovne čistilce, premikače, postajne sluge, skladiščne sluge, lampiste, pisalce nakladnih listov, vozovne zapisovalce, prožne vzravnalce, hišne nadzornike, pisarniške sluge, kurjače stabilnih kotlov, strojne nadzornike, sesalčne strežaje, nadkurjače, namestnike ladjinskih strojnikov, signalne ključavničarje, mostovne ključavničarje in strojevodne namestnike;

na 3 leta: za ladjine kurjače in lokomotivne kurjače.

Zvišanje stanarinskih doklad, gradba personalnih hiš in znižana cenitev naturalnih stanovanj.

Vsi sluge so s 1. januarjem 1912 dobili povprečno zvišanje stanarinskih doklad v znesku 100, 80, 70, 60 in 50 kron na leto.

Odpravilo se je stanarinski razred 40 odstotkov dunajske stanarine in prizadete kraje uvrstilo v višje stanarinske razrede.

Naturalna stanovanja se je l. 1908 za okroglo 10 odstotkov nižje cenilo. Iz tega izhajajoče diference zneske se je izplačalo osobju.

V celi vrsti postaj se je zgradilo personalne hiše.

a) čuvaji:

Čuvaje se je l. 1908 uvrstilo v III. kategorijo slug.

Naturalna stanovanja čuvajev se ocenjuje od l. 1908 in sicer za 10 odstotkov nižje, ter dobijo vsled tega prizadeti čuvaji izplačano diferenco med cenilno svoto in stanarinskim zneskom.

Večje število čuvajskih hiš se je prezidalo ali pa na novo postavilo in sicer zdravstvenim zahtevam primerno.

Pri mnogoštevilnih čuvajskih hišah se primerno skrbi za pitno vodo.

Službene turnuse 18/9, 18/12, 24/12, 24/24, 16/16, 16/24, 12/12, 24/6, 17/6 in 16/8 se je na mnogih progah in postajah izpremenilo v 16/16, 16/24 in 12/24.

Mnogi čuvaji so dobili po en službe prost dan v mesecu, odnosno se je v mnogih slučajih uvedlo še en drugi službe prost dan v mesecu.

Na nekaterih postajah in progah se je izvedlo plačilne listke za čuvaje.

b) strokovniški pomočniki.

Na podlagi njih dneve iz zvišane začetne plačilne stopnje 900 kron stabilizirani strokovniški pomočniki so dobili v tej plačilni stopnji namesto podaljšanih napredovalnih rokov normalno dveletno čakalno dobo.

Delavni čas vseh na račun XVI zaračunanih strokovniških pomočnikov je znižan od 60 na teden na 52 1/2 ur na teden; ostalih strokovniških pomočnikov na 54 ur.

Mnogi strokovniških pomočniki, ki opravljajo službo v turnusu, so dobili zboljšanje svojih službenih turnusov.

c) vozovni čistilci.

Posamezni službeni turnusi so zboljšani potom podelitve službe prostih dni.

Na normiranih mestih se nahajajoči vozovni čistilci dobijo nočno doklado.

d) premikači.

Vsi premikači dobijo nočno doklado, če opravljajo nočno službo od 10. ure zvečer do 6 ure zjutraj in če v tem času nimajo peturnega oddiha. Velik odstotek premikačev je dobil namesto 24/24, 16/16 in 12/12 - urne službe turnus po 12 ur službe in 24 ur počitka.

e) postajni sluge, skladiščni sluge, lampisti in pisalci zakladnih listov.

Čas službe in počitka se je deloma zboljšalo vsled uvedbe enega prostega dneva v mesecu.

Skladiščni sluge in pisalci nakladnih listov so v velikem številu dobili ugodnost, da se jim je podelilo vsako drugo nedeljo ali praznik prosto.

f) vozovni zapisovalci.

Vozovne zapisovalce se je premestilo iz III. skupine slug v skupino B.

Glasom odloka železniška ministrstva se je manjšemu številu vozovnih zapisovalcev po primerni kvalifikaciji obljubilo dosego poduradniške kategorije.

Velika večina vozovnih zapisovalcev je dobila nočno doklado.

Službene turnuse se je na mnogih postajah zboljšalo s tem, da se je namesto 24/24 - urnih turnusov uvedlo 12/24 - urne.

g) tiskarji.

Delavni čas tiskarjev se je skrajšalo od 10 ur na 9, 8, 8 1/2, 7 1/2 in v posameznih slučajih celo na 6 ur na dan.

Kamnotiskanje se je l. 1909 premestilo iz skupine II. v skupino slug A in jih s tem zenačilo s tiskarji vožnih listkov.

h) pisarniški pomočniki.

Pisarniške pomočnike se je premestilo iz skupine B, oziroma II. v skupino A.

Gotovemu številu pisarniških pomočnikov se je omogočilo dosego poduradniške vrste.

Znižanje dnevnega delovnega časa v pisarnah na šest ur.

i) strokovniki in višji strokovniki.

Pri stabilizaciji narasle diference zneske med prejemi v definitivnem razmerju in onimi v dninskem razmerju se od l. 1912 izravna potom doklad.

Službene obleke se pri stabilizaciji več ne vračunava.

Dnevni delovni čas se je znižalo od 60 na 52 1/2 ur na teden.

Nekaterim uslužbencem ted dveh kategorij se je omogočilo dosego poduradniške uvrstitve potom imenovanja strokovnim vodjem.

k) prožni vzravnalci, hišni nadzorniki, pisarniški sluge, mornarji, nadpremikači, vratarji, ladijski kurjači in kurjači stabilnih kotlov.

Prejšnje nazivanje vratarjev (Thürstehrer) se je opustilo.

Vrsta nadpremikačev napreduje v kategorijo premikalnih nadzornikov in more vsled tega doseči poduradniško uvrstitev.

Uvedba nočne doklade in delna ureditev plačevanja čezurnega dela.

Podelitev službe prostih dni za prožne vzravnalce. Velik odstotek nadpremikačev ima 12/24 - urni služben turnus.

Delna ureditev službenih turnusov vratarjev.

l) bločno-signalni sluge, postajni nadzorniki in čuvajski kontrolorji.

Nočna doklada.

Zboljšanje turnusov; večina teh uslužbencev ima 12 ur službe in 24 ur počitka.

m) vozovni nadzorniki, razsvetljavni nadzorniki, skladiščni nadzorniki, strojni nadzorniki, premikalni nadzorniki, nadkurjači, sesalčni strežaji in namestniki ladijskih strojnikov.

Kategorijo namestnikov ladijskih se je na novo uvedlo.

Nadkurjače in sesalčne strežaje se je premestilo iz kategorije II (B) v kategorijo A.

Večino strojnih, vozovnih, razsvetljavnih, premikalnih in skladiščnih nadzornikov se po doseženi plačilni stopnji 1200 kron in prestanem poduradniškem izpitu imenuje poduradnikom.

En del sesalčnih strežajev je bilo imenovanih strojnim nadzornikom in v posledici strojnikom (poduradnikom).

Uvedba nočne doklade.

Ureditev službenih turnusov in sicer imajo premikalni nadzorniki okoli 95 odstotkov 12/24 - urni služben turnus; skladiščni nadzorniki so dobili v velikem številu vsako drugo nedeljo ali praznik službe prosto. Tudi del nadkurjačev in strojnih nadzornikov ima 12/24 - urni služben turnus.

n) signalni ključavničarji in mostovni ključavničarji.

Kategorijo mostovnih ključavničarjev se je na novo uvedlo.

Odlok železniškega ministrstva določa, da se more signalne ključavničarje pod gotovimi predpogoji po doseženi plačilni

stopnji 1200 kron imenovati signalnim mojstrom (poduradnikom).

Uvedba potnega pavšala mesečnih 50 kron namesto dijet.

Podelitev službe prostega dneva signalnim ključavničarjem.

o) namestniki strojevodij, lokomotivni kurjači in sprevedniki.

Strojevodni namestniki in sprevedniki bodo po večini imenovani poduradnikom, ko dosežejo plačilno stopnjo 1200 kron.

Za to zboljšanje je v glavnem merodajno l. 1908 doseženo zvišanje normiranja mest.

Povprečno 30-odstotno zvišanje vožnih pristojbin l. 1908.

Poldrugokratno vračunanje službenih let v provizijski sklad za vlakospremno osobje.

Koncesija železniškega ministrstva l. 1908, da se službenih turnusov strojnega in viakospremnege osobja ne bo poslabšalo, temveč da se bo obstoječe predpise zboljšalo.

(Dalje prihodnjič).

Zapisnik

seje centralnega delavskega odbora c. kr. avstrijskih državnih železnic, ki se je vršila dne 15. do 19. decembra 1911 v c. kr. železniškem ministrstvu (oddelek 4.)

(Dalje.)

Delegata Rzehok in Priesner utemeljujeta črtanje celega stavka po besedi »zaračunano« v odstavku 21.

Po daljnem posvetovanju so se delegatje zedinili v to, da je izpremeniti odstavke 17, 10 in 21, dočim naj ostane 20. odstavek neizpremenjen in sicer:

»Za vsako vporabo izven domače postaje se da dninarjem izven njih mezde posebno odškodnino (hranarino) ter po možnosti naturalno prenočišče in sicer:

a) V višini cele dneve za vsakih 24 ur kakor tudi za odsotnost izven domače postaje, ki traja manj nego 24 ur, če traja eno noč (to jo najmanj 6 ur med 6. uro zvečer in 6. uro zjutraj).

Pri odsotnosti iz domače postaje, ki presega 24 ur, se preračuna hranarino za ostanek ur, ki presega 24 ur ali pa večkrat po 24 ur, po načelih, določenih v točkah b in c;

b) v višini poldnevne mezde za vnanjo vporabo, pri kateri traja odsotnost iz domače postaje manj kot 24 ur ali pa nobene noči, vendar pa najmanj 5 ur — pri tem se računa nočne ure od 8. ure zvečer do 6. ure zjutraj podvojeno — nadalje tudi pri krajšem trajanju kot 5 ur, če obsega zunanja vporaba opoldanski odmor;

c) polovico za trajanje odsotnosti iz domače postaje preračunanega dela dnevne mezde, če traja vporaba manj kot 5 dnevni ali 2 1/2 nočnih ur in ne vsebuje vnanje vporabe, pri čemer se zaračuna eno devetindoline za vsako uro odsotnosti izven domače postaje.

Odstavek 18: »Pri vožnji doprinešen čas se v vsakem slučaju smatra kot delovni čas. Morebitni odmori v vnanjih krajih se računa glede na dnino le v normalnih delovnih urah kot delovni čas.

Odstavek 21: »Pri vporabi akordnih delavcev izven domače postaje se preračuna hranarino po povprečni dnini dotične delavske kategorije.

V 22. odstavku pogrešajo delegatje Priesner, Thumfort in Schneider ozir na njih dolgoletno željo po vporabi plačilnih listkov pri mesečnem glavnem izplačevanju delovnih mezd ter zahtevajo od železniškega ministrstva njih splošno uvedbo v svrhu lažjega in hitrejega izplačevanja.

Poročevalec naznanja, da se bo tej zadevi posvetilo posebno pozornost, da pa ta zadeva sedaj še ni zrela za razgovor. V delovno-tehničnem kakor tudi v finančnem oziru so za rešitev te zahteve velike zapreke; že več časa pa se izvaja praktične poskuse s plačilnimi listki v delavnicah. Od njih rezultata je odvisna njih splošna uvedba.

Delegat Thumfort povdarja, da so se plačilni listki v delavnici v Knittelfeldu

dobro obnesli, ne da bi zato bilo treba pomnožiti osobje.

Nato je bil stavljen formalni predlog, po katerem naj se odstavek 22. glasi:

»Izplačevanje delovnega zaslužka se vrši vsak mesec naknadno s plačilnimi listki. Glavno izplačevanje zaslužka se vrši prvega vsacega meseca za mesec, ki mu prednjači. Plačila na račun do približne višine zasluženega zneska se na željo delavstva izplačuje vsak teden.«

Ta izpreminjevalni predlog, kakor tudi odstavek 23, 24, 25, 27 § 14. in § 15. so bili v prvotni obliki sprejeti.

Odpoved.

Pri § 16. o odpovedi se je po kratki utemeljitvi delegata *Kubitschka* sprejelo popolno črtanje 3. odstavka.

Prenehanje delovnega razmerja.

Pri razpravi v § 17. kritikuje zastopnik *Heider* malenkostno naštevanje mnogih slučajev, v katerih ima uprava pravico brez odpovedi odpuščati delavce ter izvaja, da si je uprava pridržala premnogo oblasti, ki izpostavlja delavce nevarnosti. Zlasti pa je proti takojšnji odpustitvi radi enkratne nedovoljene zapustitve dela, ali pa radi neopravičenega izostanja od dela ter zahteva uporabo tega skrajnega sredstva šele pri ponovnih takih slučajih. Nadalje označuje proti agitaciji naperjene določbe nepotrebni, ker se je že na drugi strani (§ 7. delovnega reda) napravilo tozadevne predpise, na drugi strani pa je politično delovanje zajamčena pravica delavstva

Nato odgovarja *poročevalec*, da vsebuje te obširne določbe tudi služben red in da se delavcem v tem oziru ne more dati več pravic kot definitivnim uslužbencem.

Delegat *Beck* želi črtanje besed, »ali pa njih svojci«, v odstavku g), ker se ima v delovnem redu določiti le razmerje med delodajalcem in njegovimi organi na eni, ter delavci na drugi strani, ne pa tudi glede njih svojcev,

Delegata *Beck* in *Rzehak* stavita formalne predloge za izpomenitev točk e, f in g § 17., ki jih je delavski centralni odbor sprejel. Odstavki se glasijo:

e) če je delo, ki ga ima opravljati po delovni pogodbi, ponovno brez dovoljenja zapustil, ali pa če brez opravičbe ponovno ni prišel na delo ter zanemarjal dolžnosti, ki so mu naložene v delovnem redu ali drugih predpisih ali pa če je proti njim ravnal;

f) če skuša druge delavce ali pa nastavljenca zapeljati k nepokorščini v službi, nerednemu obnašanju, ali pa nenavnemu in protizakonitemu ravnanju;

g) če zakrivi grobo razžaljenje časti, telesne poškodbe, nevarno žuganje ali čin proti navnosti napram predpostavljenim ali pa napram ostalim delavcem.

V soglasju s točko g § 17. nameravane izpremembe se priporoča črtanje besed »ali njih svojci« tudi v § 18. *poročevalec* opozarja delegate, da je ta določba vzeta iz zakona z dne 28. julija 1902 (glede delovnih redov za režijske stavbe in pomožne zavode železnic) ter imajo služiti izključno le varstvu delavstva.

Vkljub temu se vzdržuje predlog za črtanje teh besed in ga je centralni delavski odbor tudi sprejel.

Spričevalo.

Po neizpremenjenem sprejemu § 19. se vrši posvetovanje o § 20. ter predlaga izpremenitev odstavka 2, glasom katerega naj se določa, da ima stroške za spisanje spričevala nositi obrat ne pa delavec.

Proti temu predlogu je *poročevalec*, ki naznanja, da bi pomenilo odpravo kolkovne dolžnosti, če bi državnoželezniška uprava prevzela kolkovne pristojbine, ker bi bila država ob enem delodajalec in prejemnik. Izpremembe splošnih pristojbinskih norm se torej ne more združiti s postavljenjem delovnega reda.

Predlog za nadomestitev besede »delavec« z besedo »obrat« v 2. odstavku § 20. je centralni delavski odbor sprejel.

Končna določba.

II končnim določbam delovnega reda v § 21. povzamejo besedo člani *Humer*, *Freischlag*, *Kubitschek* in *Priesner* ter prosijo za razširjenje pridrževalnega roka od 24 ur na en teden. Temu so pritrdili vsi delegatje.

Po prečitanju varnostnih predpisov za železniško osobje, ki se jih doda vsakemu delovnemu redu, je končano posvetovanje o delovnem redu za osobje, zaposleno v materialnih skladiščih.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Trst, prosta luka drž. žel. Razmere na tukajšnji postaji so v zadnjem času postale skrajno neznosne. Odkar sta namesto prejšnjega načelnika Hoffmanna in višjega revidenta Zureka prišla gospoda Lacina in Rožanc, je tukaj prava babilonska zmešnjava. Zdi se, da g. Rožanc sploh nima naloge nego šikanirati osobje in početi z njim kar hoče. Osobje se tu izkorišča do skrajnosti. Raporti sledijo raportom in g. Lacina jih prav marljivo sprejema, neglede nato so-li pravični ali krivični. Partije so bile prej sestavljene iz mestnega mojstra in šestih mož in delo je bilo seveda v najlepšem redu. Sedaj pa so partije sestavljene iz enega nadzornika in dveh mož, kar seveda absolutno ne zadostuje, zlasti če se uvažuje, da ima premikalno osobje premikanje nad dva kilometra daljave. Premikalno osobje je večnega šikaniranja že sito in želeti bi bilo, da napravi ravnateljstvo tem razmeram enkrat konec.

Gorica, c. kr. drž. žel. Na tukajšnji postaji imamo uradnika Ginzkeya, ki postopa napram osobju zelo surovo. Ta gospod je bil v Trstu poročnik 97. pešpolka in službuje pri železnici šele od leta 1904. Nekaj časa je služboval pri državnoželezniškem ravnateljstvu, kjer je delal »pipe« v raznih spisih. Ko je bil premeščen k ravnateljstvu je prevladovalo mnenje, da so na višjem mestu uvideli njegovo nezmožnost za prometno službo in se ga je radi tega odstranilo od prometa. Toda kdor je to mislil, se je varal. Kmalu potem je bil na Opčinah zopet v prometni službi. Morda tudi pri ravnateljstvu ni bil kos svoji nalogi. Pa tudi na Opčinah ni dolgo časa služboval. Prišel je k nam v Gorico. Da je prometna služba zanj prava tortura, mu radi priznamo, ker to že priča njegovo zmedeno ravnanje in tudi sam se je že izrazil, da ne ve kje ima glavo. Če se ob takem delovanju brzojavne uslužbenice preobloži z delom, ni čudno in da le-ti ne zmorejo vsega, je umevno. Glavni dokazi za njegovo nesposobnost so celi zavoji listkov o pomanjkljivem opravljanju prometne službe (Verkehrsmängel), ki pridejo po vsaki njegovi službeni turi. Eden zavoj šteje celo 27 takih listkov za eno dvanajsturno turo. Ker pa je g. Ginzkey preslab za prometno službo in se ga tudi drugod težko uporabi, je prišlo ravnateljstvo na misel, da je tega gospoda postavilo za takozvanega šolskega uradnika, ki naj bi uslužbenice poučeval o predpisih. Nekateri sicer trdijo, da je to mesto zanj še najprimernejše. Temu pa mi ugovarjamo, ker ravno na tako mesto spadajo sposobni ljudje ravnotako kakor v prometno in komercialno službo. To pa tembolj, ker je tu precejšnje osobja. Kako pa naj g. Ginzkey poučuje osobje, če mu tudi za ta posel primanjkuje sposobnost. Kdor hoče druge poučevati o predpisih, jih mora prej sam prav dobro poznati in ne šele v čisto navadnih slučajih iskati načelnika in ga povpraševati, vsled česar se odtegne osobje po cele ure od izvrševanja službe. Da bi pa bil vojaški dril koristnejši za opravljanje službe kot dobra šola, o tem upravičeno dvomimo. Če se hočejo merodajni krogi prepričati o njegovem poznanju predpisov, naj ga nekoliko izprašajo, tako n. p. kakšno je znamenje „nazaj“ s parno »piščalko«.

Nadalje pa bi tudi ne škodovalo, če bi se tega gospoda odvadilo vojašničnih izrazov,

s katerimi obklada osobje, ker je popolnoma nepotrebno zmerjati in psovati osobje, kar dela g. Ginzkey tudi ob navzočnosti potujočega občinstva. V službenem redu nikjer ne najdemo določbe, da bi smel uradnik zmerjati osobje. Ali je morda za g. Ginzkeya izjema?

Razni nedostatki pa so tudi pri službenem prideljevanju osobja. Čudimo se le, da ravnateljstvo pri pregledu vožno-pristojbinskih knjižic še ni opazilo, da se zahteva od goriškega vožnega osobja mnogo več, nego je mogoče in koristno za redno opravljanje službe. Gotovo se gosp. Ginzkey še spominja vlaka št. 191, ki je meseca maja obstal na progi med Opčinami in Trstom in mu je on kot vlakovodja dal znamenje »naprej«, kar pomeni na progi »vlak pretrgan«. Če bi strojevodja ne bil bolj poznal predpisov kot gospod šolski uradnik, bi se lahko bila zgodila nesreča. Njegovo brezglavnost kaže tudi to, da pošlje postajne mojstre na nadomestovanje (substitucijo) in da medtem ko se dotični nahaja drugod v službi, pošlje delavca na stanovanje dotičnega ter zahteva, da takoj pride v službo.

Nekega čuvaja, ki je že skozi trinajst ur opravljal službo in to po noči ter še ni bil nadomeščen in vsled tega prosil, da se ga nadomesti, je odpravil g. Ginzkey z besedami: »Marsch auf Ihren Dienstposten, sie haben solange Dienst zu machen bis eine Ablösung kommt.« (Poberite se na svoje službeno mesto, službo morate opravljati, dokler se Vas ne nadomesti.) Ko je pa čuvaj javil, da hoče poprej izpiti kavo, je bil takoj naznanjen načelniku radi nedovoljene odstranitve iz službenega mesta ter kaznovan z glóbo dveh kron.

Gospodu načelniku bi priporočali, da se za te razmere nekoliko nekoliko bolj pobriga in da odpravi vse te nedostatke. Pri vsem tem postopanju tudi ni upati na pravično kvalifikacijo, ki je v rokah g. Ginzkeya. Vseh teh šikan je osobje že davno sito in bo pozorno sledilo vsem dogodkom in jih brezobzirno pribilo. Železniško ravnateljstvo pa naj poskrbi, da pride g. Ginzkey na tako mesto, kjer ne bo mogel osobju škodovati.

Rdeča straža.

Kanal. Kršč. soc. trobilo »Naša Moč« je sprožila pred meseci sledečo izmišljeno vest. Ista piše mej drugim, da je personalna komisija sklenila na svoji seji, da železniški uslužbenci čuvaji ne dobijo več druge hišne oprave ozir. inventarja, če tudi se ista med časom polomi ali obrabi. To je gola laž. Neresnico lahko dokaženo, ter objavimo javnosti, da kar je pisalo klerikalno glasilce, je iz trte izvita laž, ker personalna komisija ni ničesar sklenila in tudi ni bilo niti govora o tem.

S takimi lažmi agitirajo klerikalci proti naši organizaciji in sramota je, da se poslužujejo isti tako podlih sredstva proti nam v agitacijske svrhe.

Seveda tako izmišljene vesti in laži zamore edino le železniško kršč. soc. glasilo »Naša moč« objaviti, radi tega ne verujte jim ničesar, ker navajeni so takim lažnjivim vestem.

Zares čudo bi bilo, če bi člani »Verkehrsbunda« bili drugačni kot drugi klerikalci. So pač vsi zgrabljivi volkovi v ovčiji koži, ki z lažmi krmijo železničarje, da bi jih ložje vjeli na svoje limanice. Pa ne gre in ne gre. Da bi se pa mi z ljudmi te vrste še nadalje pečali, pač ni vredno, ker zadušili se bodo v lastnih lažeh.

Jesenice. Vsepovsod se pritožuje delavstvo c. kr. drž. železnice, da je z novo regulacijo plač in delavnim redom nezadovoljno, kakor se čuje po celi Avstriji. Samo na Jesenicah se naši sotrpini delavci in nekateri uslužbenci obnašajo tako, kakor bi bili z vsem zadovoljni. Ti pa so pripadniki Z. J. Ž. Ker je nezadovoljnost zaradi slabo izpadle regulacije plač in delavskega reda splošna, je centrala pravovarstvenega društva na Dunaju sklicala za 29. in 30. junija t. l. konferenco, na katero je pozvala, da se

pošlje zastopstvo delavcev iz cele Avstrije, da se protestira proti tem naredbam in se napravi sklep za nadaljnjo postopanje.

Sklenila je tudi skupina Jesenice odposlati k tej konferenci dva delavska delegata in sicer enega od prožnih in drugega od obratnih delavcev. Ker pa stojimo vedno v boju za pravice in koristi delavstva in odpošiljamo vedno delegate k različnim konferencam, katerim moramo seveda iz društvene blagajne plačevati, nismo torej z našo blagajno na tako dobrem stališču, da bi mogli denar kar sipati iz nje, kar lahko delajo bogati sodrugi Z. J. Ž., ki nimajo drugih izdatkov, kakor one za papir, kar ga potrebujejo za blatenje socialnih demokratov. Za vsak groš katerega podari njih centrala za podporo, pa se javno zahvaljujejo, tako da hvala in baharije ni konca ne kraja.

Napravili smo nabiralne pole, da bi s tako nabranim denarjem pokrili stroške za omenjeno konferenco. Pa glej — komaj se je začelo nabirati, že so se oglasili člani Z. J. Ž. kako da beračimo in so se še pohvalili, da niso nič dali. Glej Jugoslov. Železnica št. 12 20./6. 1912.

Pravijo da tudi oni odpošiljajo delegate in jih plačujejo iz blagajne. Kar obstoji ta klub Z. J. Ž. na Jesenicah mi dobro vemo, da še niso nobenega odposlali na Dunaj, saj vendar nismo gluhi in slepi, da bi to ne vedeli. Ti ljudje igrajo na Jesenicah zelo nesramno in koruptno vlogo. Njih delo obstoji v špicelstvu in umazanem obrekovanju. Kar še nadalje vemo o delovanju te zapeljane svojati je tudi to, da prireja včasih veselice, na katere povabi seveda tudi gospode uradnike ker so isti seve tudi Slovenci in jim kaj radi pomagajo iz zadrege.

Tudi v občini imajo svoje zastopstvo, katerega so pridobili na ta način, da so pri občinskih volitvah napravili kompromis s klerikalci.

Že večkrat smo povedali, da oni svojega programa ne poznajo, gre se jim samo zato, da bi škodovali soc. demokratom.

Kolegi delavci po širšem svetu gotovo še ne vedo tega, da imajo klubovci Z. J. Ž. na Jesenicah v svoji sredi za voditelje tudi ljudi posebne vrste.

Eden tak možakar, kateri sliši na ime Rubin, razume pa tudi če se mu reče papež, je iznajdel znamenito božjopot na Jesenicah, katera se imenuje „gora Kalvarija“. Tam si je baje ta revček na čudodelni način okrepčal svoje slabo zdravje, seveda le telesno, duševno je ostal še vedno revež.

Sploh pa bi bili možje Rubinove vrste bolj sposobni za menihe kakor pa za železnice.

Kako zastopajo voditelji Z. J. Ž. svoje člane, bomo že pri priložnosti posvetili, ker materijala na razpolago imamo obilo.

Celje. Nedosegljiva je modrost našega postajenačelnika gospoda Kuglerja. Ne vemo kako mislijo o njem zdaj denuncianti in petolizniki, ki se zbirajo okoli »Reichsbunda«, toda gotovo je, da ga ne bodo več imeli za nikakega polboga svoje nemško-nacionalne klike. Kakor smo že poročali je bilo tukaj izpraznjeno mesto nadpremikača. Potegovali so se za to mesto trije uslužbenci celjskega kolodvora in sicer: »Reichsbändler« Zupančič in sodruga Gumzej in Višner. Nemška klika je pisave in čitanja nezmožnega Zupančiča na vse mogoče načine vsiljevala. Ko ne bi ti toliko priporočali in usiljevali svojega Zupančiča, bi bil gotovo na to mesto nastavljen eden izmed onih dveh naših sodrugov. Toda vsled potegovanja »Reichsbändlerjev« je stal gospod postajenačelnik pred alternativo: ali imenovati nezmožnega svojega pristaša, ali pa neljubega socialista. Slučaja mu nista bila po godu, pa si je v svoji modrosti pomagal na zelo enostaven način. Zahteval je pri obratni direkciji, naj mu pošljejo delavca iz severa. Direkcija mu je šla seveda takoj na roko in mu poslala nadpremikača iz Brucka na Muri.

Predrznili bi se vprašati: kje je tukaj skrb do človeškega življenja, in ali se

to vjema s predpisi? K nam pride čisto tuj delavec, ki ne pozna lege in ne navade celjskega kolodvora in ki skoraj gotovo ni zmožen slovenskega jezika. Učiti se bode moral gotovo najmanj dva meseca, predno bo v stanu sam opravljati svojo službo. Stalo bo to drag denar in čas. Denar in čas, ki bi se ga lahko prihranilo z imenovanjem domačih uslužbencev. Ženjalnost našega postajenačelnika in direkcije je pač velika. Škoda, da je pri vseh teh imenitnih potezah tisti, ki največ trpi, končno le naš delavec. Vse to bi moralo privedi delavstvo do spoznanja, da kakor naša gospoda, ki zna biti brezobzirna, (ko se gre, da škoduje delavstvu, se morajo tudi oni ravnati po načelu in združiti se v svoji stanovski organizaciji; tedaj ne bo dovoljeno več naši gospodi nas zapostavljati in nam odrekati najelementarnejše pravice.

Iz Borovnice. Kakor je videti noče gospod Slanovič še nehati s svojim surovim početjem. Niti dopisi v »Železnice« , če tudi vemo, da so mu silno neljubi, mu niso bili zadostno svarilo. Nemara misli, da bo šlo vedno po njegovi metodi. Zdaj se je spravil nad kurjača Žot in Zalar. Kurjač Žot, kot vsaki mladi kurjač, ni mogel vsega znati. Gospod Slanovič pa, ki si v svoji modrosti misli, da se človek kar rodi kot kurjač, je takoj izrabil priliko, da preganja delavca in da se otrese mladega kurjača, ga je tako dolgo šikaniral in obdeloval, dokler je ta obolel. Ko se je enkrat na tak način rešil kurjača Žota, si je takoj izbral drugo žrtev. Prišel je na vrsto nadkurjač Zalar. Nekoč je nad tem v kurilnici tako vpil in rjovel, da se je celo nekemu njegovemu kolegu zdelo preveč. Rjovel in psoval je pa nad Zalarjem le zato, ker tega... nože bolijo. Slanovič pa ve, zakaj Zalarja nože bolijo.

Prosili bi gospode nadzornike Grundnerja in Riedlna, da vendar le enkrat pokazeta pot temu nespodobnemu kričaču in surovežu. Želimo, da se ga odstrani od tukaj, ker končno njegovo početje škoduje tudi moralnemu ugledu kurilniških uslužbencev. Odnehali ne bomo, dokler se ne napravi konec tem neznosnim razmeram.

Pravicoljub.

Zelo olikan brzojavni mojster. Na Pragerskem uganja že dalje časa svoje burke dobro znani brzojavni mojster in trgovec s cementom, Novak (ovič). Mi bi se sicer ne pečali s tem človekom, če bi ne bilo njegovo obnašanja tako, ki zasluži, da se ga nekoliko pokaže javnosti. Možakar hodi po postaji in če ga sreča kaka oseba, ki mu je neljuba, ji pokaže jezik, ali pa pljuje pred njo. To so zares manire, ki se ne spodobijo za človeka, ki hoče veljati kot olikan. Kaj takega uganjajo le otroci.

Če se Novak tega nebo odvadil, bomo zanj naročili pasji nagobčnik, da mu ne njegov predolg jezik vedno uhajal iz ust, ter enega moža, ki bo za njim nosil pljevalnik. Pa kaj hočete, saj je to vendar Schneiderjev ljubljenec.

Kako opravljajo uradniki na Pragerskem svojo službo, smo že ponovno pisali v našem listu. Dogajajo pa se še vedno novi slučajji. To je že od sile, kar ti ljudje vse uganjajo. Zloglasni pristav g. Schwab je imel 5. junija t. l. službo na ogrski strani. Zapustil pa je službo ob 9. uri zvečer, prišel na postajo in se zabaval do 10. ure; službo pa je nastopil ob 8. uri zvečer. 12. junija je imel ravno isto službo, ki jo je pustil ob 3/4 6. uri zjutraj, se pripeljal z rezervno lokomotivo na postajo in tam ostal celo uro. Na postaji se je zabaval z drugimi uradniki, čuvaj pa je namesto njega moral opravljati službo ter dati prosto za osebni vlak št. 224, ki prihaja na Pragersko ob 6. uri 15 min. zjutraj. To je pri Schwabu že kaj navadnega. Da bi se pri tem lahko zgodila nezgoda, na to ne mislijo uradniki in ne njih zaščitnik Schneider. S Schneiderjem pa uradniki lahko uganjajo kar hočejo.

Uradnik David je imel 15. junija glavno službo. Isti dan je bil napovedan izvenredni vlak št. 36/II. Na istem tiru, po katerem je vozil vlak št. 36/II, pa je bil naložen prožni

voziček. Vlak pa ni bil na progo naznanjen in tudi ne v spremnem listku za prožne vozičke (Passierschein) vpisan. Zgodila bi se bila prav lahko železniška nezgoda, ki bi stala človeških žrtev, če bi prožni obhodnik sodr. Dečmann ne bil pravočasno tega zabil. Na progo je bilo za vlak dano le znamenje z zvoncem. Vlak je bil na progi še pravočasno ustavljen.

Isti dan zvečer ob 8. uri je postajenačelnik priredil »Schulvereinsfest«, na katerem je spuščal svojo govoranco ter udrihal po socialnih demokratih na način, da so se celo njegovi pristaši izrazili, da to ni lepo od njega. Sekundiral pa mu je pristav Schwab, ki seveda tudi ni smel manjkati. Pohrustal bi najraje vse socialne demokrate, čeravno je pri njih beračil za sol in druge take stvari. Kričal je kakor blazen: »Nieder mit der roten Demagogie«. Pa tudi otroče Zellner, ki je predsednik »Reichsbunda« — fante je šele 18 let star — je vpil na vse grlo: »Nieder mit den Sozialisten!«, da bi se načelniku Schneiderju bolje prikupil. Najbrž ga bo Schneider že na kak način poplačil za njegov trud, Schwabu bo pa priteknel na pomoč, kadar bo le-ta pozabil na kakšen osebni vlak ter zapustil svojo službo kakor se je to že zgodilo. Tudi »zlatega« Novaka, ki bi po pravici sploh ne smel več opravljati vnanje službe, se zopet pošilja na nadomestovanja.

Kakor se vidi, hoče g. Schneider na vsak način imeti kakšno nezgodo vsled nemarnega opravljanja službe. Da pri tem trpijo uslužbenci in občinstvo, zato se on ne briga. Najbrž upa, da bo potem dobil zlat ovrtnik.

Skrajni čas bi že bil, da ravnateljstvo pomete s temi neznosnimi razmerami predno se zgodi kakšna večja nezgoda.

Herpelje-Kozina. V našem ravnateljstvu se uveljavljajo v zadnjem času odnošaji, kateri nas živo spominjajo na ruske razmere. Ne le, da se izrablja osebo do nezavednosti, kakor ono pri vlakih, ki mora čestokrat tlačaniti po 26 ur nepretrgoma, in to samo radi nezmislne varčevanja na nepravem mestu, ampak dogajajo se takorekoč pred očmi ravnateljstva stvari, ki jih pač ne moremo več trpeti.

V Divači službujoči prožni mojster Matejko Ivan, mož žalostnega spomina že s prejšnje postaje, skuša upeljati pri nižjem osebju nove občevalne oblike in sicer na način, s katerim se prizadeti dalje nikakor ne bodo zadovoljili.

Dne 10. t. m. si je v postaji Herpelje-Kozina omenjeni prožni mojster izbral kot žrtev signalnega ključavničarja Šebek Jože-ta. Za uvod k poduku v nove občevalne oblike je gospod prožni mojster pričel Šebek-a psovati na način, katerega se ne poslužuje tudi najzarobljeniji gorjanski hlapec: »Schuft, blöder Kerl itd., to so duhteče cvetke visoko olikanega gospoda. Ali bolje še pride. Ko se ta tako fino naslovljeni železnicear ni takoj zavedal visoke časti, ki ga je doletela in se je predrznil odgovoriti, je preskočil gospod prožni mojster nekaj vrstic svojega poduka, ter pričel takoj z dejanskim podukom. Kratkotomalo, njegova visokost gospod prožni mojster je položil svojo tehtno roko na levo lice učenca s takim učinkom, da se je sled roke poznal na licu še 4 dni pozneje. Res krasen prizor je bil to.

Radovedni smo le, ako pripozna tudi ravnateljstvo ta način poduka, oziroma ali bode dalo Šebeku popolno zadoščenje za ta, skoraj bi rekli, staroviteški napad; bode li pripoznalo delinkventu pravico si poiskati zadoščenja sodnijskim potom, ali ne bode zadevo zavleklo službenim potom tako dolgo, da sodnija ne bode več pristopna. Na vsak način pa je naše, seveda ne merodajno, mnenje, da se na tak način ne sme uveljavljati ugled višjih napram nižjim.

Ker smo pričeli, se ne smemo ustaviti na pol poti. Na omenjeni postaji živi prispodoba orisanega prožnega mojstra in to je signalni mojster Jože Streitriedl, samo s to razliko, da zadnji ni ravno razupit protialkoholik. On kaže rad svojo spretnost in moč

v izbacivanju gostov iz restavracije in magari če se mu tudi zoprstavi službujoči prometni uradnik sam. Seveda ako človek rad zapušča nižave vsakdanjega sveta, ter rad pohaja v višjih sferah, tedaj so mu navadni zemljani le črviči, pri tem se pa prav lahko pripeti, da se zbudi k temu mizernemu življenju na trdi zemlji na jako nemil način, tako da mu je treba lečiti pridobljene znake hrabrega pohoda v višje sfere po 14 dni brez naznanila v postelji in sicer z raznimi lečilnimi obkladki. Se razumemo! Kdor ima maslo na glavi naj ne hodi na sonce! Ravnateljstvo pa naj pogleda malo tudi na take razmere!

Domače vesti

Socialna demokracija in terorizem. V nastopnih vrsticah priobčamo članek, ki ga je te dni objavila „Zarja“ pod tem naslovom, da slovenski železničarji spoznajo mile „tovariše“ ki se zbirajo pod trobojnico.

Članek se glasi:

Najnovejši in najmlajši, in — najnaivnejši organ v slovenski žurnalistiki se zaletava zadnje tedne kot trobilo tržaških solzarjev v našo stranko, kakor da je zbesnel. Za vsako oslarijo, ki mu jo sporoča centrala tržaškega kromirstva ima na razpolago cele predale krumirja jetičnega obstanka, previdno pa molči o vnebovpijočih lumparijah, ki jih uganjajo njegovi ljubljanski somišljeniki zbrani v »zvezi jugoslovanskih železničarjev«, ali po domače v repu N. D. O. Mi se doslej z jako delikatnimi zadevami v tem krožku namenoma nismo hoteli pečati, ker smo prepričani, da nestvor, ki med nami životari, nima eksistenčnih predpogojev in bo torej prej ali slej poginil, ne da bi pustil za seboj kaj družega kakor prokletstvo tistih maloštevilnih železničarjev, ki žalibog še danes ne znajo misliti z lastno glavo.

Da pa slovenski delavski javnosti nekoliko odgrnemo zagrinjalo, za katerim se rode najostudnejše cvetke korupcije in breznačajnosti in da naše delavstvo spozna, kje vlada najbrezobraznejši terorizem, zato objavljamo v naslednjem dopis ljubljanskih državnih železničarjev, ki so ga ti v očigled neznosnih razmer odposlali na c. kr. državno železniško ravnateljstvo v Trstu, na osrednji odbor bolniške blagajne c. kr. državnih železnic na Dunaju in na lokalni odbor bolniške blagajne c. kr. državnih železnic v Ljubljani.

Dopis se glasi:

»V novejšem času se množe slučajji, da uplivajo tukajšnji uradniki postaje Ljubljana c. kr. drž. železnic na svobodno izvrševanje svoje zdravniške dolžnosti izvajajočega železniškega zdravnika gosp. dr. Illnerja in to na način, ki se smelo imenuje strankarskim in ki škoduje prizadetemu osebju in je tudi splošno jako škodljiv.

V dokaz te trditve navajamo v sledečem nekaj slučajev, ki so se dogodili v novejšem času in obenem opozarjamo na navedene priče.

Skladiščni delavci U. J., M. F. in P. F. so bili tako pri sprejemu v železniško službo, kakor pri sprejemu v provizijski sklad zdravniško preiskani in zdravim za skupino A pripoznani. Meseca aprila t. l. se je imenovane dodelilo vozni službi in so morali vsled tega ponovno na zdravniško preiskavo h gosp. dr. Illnerju. Zdravniška spričevala so se glasila sledeče: M. F. »za barve slep, rdeče, zeleno«; U. J. in P. F.: »poznanje barv nepopolno, se priporoča ponovni preiskavi po glavnem zdravniku«. M. F. in U. J. sta na to prosila postajenačelnika, da jima dovoli, da se predstavita glavnemu zdravniku v Trstu. Ta opravičena prošnja pa se jima je skrajno osorno odbila. Ko je nato U. J. dejal, da se bo vzlic temu dal preiskati po glavnem zdravniku, mu je dejal postajenačelnik, da ga takoj odslovi, in mu je pokazal vrata. Drugače se je pa zgodilo P. F.

Ta se je spomnil, da mu je šolski uradnik Zlatnar Fran naročil, da ima zdravniško spričevalo, preden je odda, njemu poka-

zati in je to tudi res storil. Ker pa uspeh preiskave v zmislu Zlatnarjevih želja ni bil ugoden, je le-ta spričevalo enostavno raztrgal in to v pričo P. ter mu dejal, da se ima drugi dan še enkrat oglašiti pri železniškem zdravniku povodom ponovne preiskave, obenem pa ga je dodelil za drugi dan uže k vozni službi. Drugi dan je bil res P. brez vsakega pomisleka za skupino A dobrim pripoznan. Kako je zdravnik kar čez noč svoje mneje spremenil in določil ravno nasprotno diagnozo, to preiskovati ni naša stvar, vzlic temu pa se smatramo za opravičene, dvomiti o nepristranosti tega početja.

Raztrgano spričevalo je P. kazal vsakomur v skadišču kdor je je le hotel videti in lahko to potrdijo sklad. mojster P., sklad. sluga G., in skladiščna delavca U. in L.

Prosimo, da se ta zadeva preišče in pristranske nedostatke odpravi.

Ta pritožba drž. železničarjev dokazuje korupcijsko postopanje jugoslov. uradnikov in naj bo le začetek dolge serije lumparij, ki so iz strankarsko-sovražnih motivov vrsile v teku zadnjega leta. Na podlagi neovrgljivih dejstev bomo dokazali, kie je terorizem in denunciantstvo doma in Krašovec in Zlatnar naj se uže danes pripravita na objektivna (?) poročila, ki se bodo od njiju zahtevala.

Ušesa navili bomo pa tudi še drugim zakotnim junakom, da jih pač za vedno veselje mine, govoriti in čakati o terorizmu in socialni demokraciji.

Zaupnik.

Pozor, delavci c. kr. avstrijskih državnih železnic. Delovni redi za delavce stavbne in progovzdrževalne službe, materijalna skladišča ter postajne in vožne službe je c. kr. železniško ministrstvo izdalo ravnateljstvom ki so jih nekatera že objavila v uradnih listih.

V delovnih redih so določeni tudi dopusti.

Glasom odloka c. kr. železniškega ministrstva z dne 8. maja 1912, št. 13.088/4, se uveljavi odmorne dopuste iz zaračunanje čezurnega dela (z 1/2 normalne urne mezde) že z dnem 15. maja 1912. Ostale določbe delovnih redov stopijo v veljavo šele potem, ko se jih vroči delavcem in sicer za stalne delavce po 14. dneh, za nestalne delavce, ki so člani provizijskega sklada, po 7. dneh, za vse ostale delavce pa po 24. urah po vročitvi.

Od 15. maja 1912 imajo pravico do odmornega dopusta »po zadovoljivem opravljanju službe in v kolikor pripušča služba« vsi stalni delavci s tri- do desetletno skupno službeno dobo 3 dni, vsi stalni delavci z več kot desetletno skupno službeno dobo 6 dni. Dopuste se torej že lahko zahteva.

Priporočati je, da se delavci povsod natančno ozirajo na dopušcanje službe in da se sestavijo razdelitev dopustov v medsebojnem sporazumu in to potom dveh ali treh zaupnikov naznanijo službenemu predstojniku. Zaupniki naj prosijo službenega predstojnika, da v sporazumu z njimi končno določi to razdelitev dopustov v kolikor je v danih razmerah mogoče.

Z ozirom na obseg delovnih redov in pa na to, da itak vsak delavec dobi svoj delovni red, ga tu ne objavljamo. Spregovorili pa še bomo o njih v našem listu, na kar vse delavce že sedaj opozarjamo.

Vprašanje pokritja za železničarske zahteve.

V pododseku finančnega odseka za direktne davke je poročal na eni zadnjih sej poročevalec dr. Licht o izpremembi zakona o osebnih davkih. Glavni govornik poslanec Renner je izjavil: Mi socialni demokratje želimo, da se reformo direktnih davkov čimprej reši. Želimo, da se zviša osebnodohodninski davek velikih davkoplačevalcev in da se dohodek tega zvišanja porabi za regulacijo prejemkov železniških in državnih delavcev in za pokritje stroškov službene pragmatike državnih uradnikov in slug. Izpremembe tega zakona, ki jih želimo, so sledeče: Najprej zahtevamo zvišanje davka prostega eksistenčnega minima od 1200 na

1600 kron. Nadalje zahtevamo, da se do plačilnih in službenih prejemkov odbije določen znesek pri odmerjenju davka, ker ni pravično, če se delovne dohodke ravnotako visoko obdači kakor brezdelne dohodke iz posesti kapitala ali zemljišč. Izgubo, ki bi jo država trpela vsled teh dveh reform, naj se pokrije na sledeči način: Odpravi naj se najprej davčno prostost cesarja, nadvojvod in častnikov. Potem naj se odpravi ugodnost kongruje. Nadalje naj se najvišje dohodke višje obdači, in sicer na ta način, da narašča davčni nastavek na 7 1/2 odstotka dohodkov. Uvede naj se vpogled v knjige in sicer ne samo za kapitaliste, temveč tudi za poljedelce, da se omeji odtegotvanje davkov. Končno naj se skrbi zato, da se tudi dohodke veleposestnikov in velikih kmetov obdači primerno njih višini. V to svrhu je treba odpraviti izvršilni predpis, v katerem se nalaga davčnim oblastim pri cenitvi poljedelskih dohodkov vzeti kot podlago katastralni čisti dohodek. Vse te predloge že danes predlagamo. O davčni reformi se je že dosti govorilo; končno hočemo glasovati, da more država iz sredstev posedujočih pokriti izdatke za nujno potrebne socialne reforme.

To postopanje socialnih demokratov omogoči meščanskim strankam, da še pred polletnimi meseci izvedejo zvišanje davkov, iz katerih bi se moglo zadostno pokriti potrebe za zvišanje prejemkov železničarjev in državnih delavcev in za izvedbo službene pragmatike za državne uradnike in sluge. Videli bomo, če bo meščanska večina izkoristila to možnost.

Izjemni zakon proti socialnodemokratskemu časopisju naj bi postal novi tiskovni zakon, kakor je razvidno iz izvajanju nemškonačionalnega pravosodnega ministra Hohenburgerja v tiskovnem odseku. Minister se je namreč izrazil: Tudi vlada je za omejitve objektivnega postopanja; če bi se pa po predlogu načrta objektivno postopanje v bodoče vporabljal le še izjemca, bi se moralo razširiti pristojnost nameravanih prisedniških sodišč. Začasna zaplemba naj bi bila dovoljena poleg v načrtu navedenih slučajev tudi ob hujskanju k razrednemu boju; pozivljanju k činom, ki so po zakonu prepovedani, ter pri kaznivem postopanju proti napravam, ki se jih ima smatrati kot temelje državnega in družabnega reda. Minister je posebej poudarjal potrebo daljesežnejše omejitve imunizacije zaplenjenih tiskovin, kol je to nameravano v načrtu ter izjavil, da hoče vlada z vso močjo pospeševati uzakonitev tiskovne reforme in jo zastopati tudi v drugi zbornici. Vlada meni, da bo tem gotoveje dosegla svoj cilj, če se vprašanja, ki so se tu pojavila, na novo premotriva ter doseže popolno soglašanje poslancev in vlade. To se pravi: Vlada, ali pravzaprav nemškonačionalni minister, je za tiskovno reformo, če odkazuje novi tiskovni zakon socialnodemokratskemu časopisju izjemno stanje ter ga prejkoslej izroči konfiskacijskemu in preganjalnemu besnenju državnega pravdnistva in ob enem omejuje pravico imunizacije zaplenjenih člankov potom interpelacij. Gosp. pl. Hohenburger ima torej dober tek. — Nacionalni zvezarji so ministru burno pritrdjevali. Vsak izjemni zakon proti socialni demokraciji povzroča pri nacionalcih nepopisno radost.

INOZEMSTVO.

Pridružitve švicarske delavske zveze transportnih nestavljencev internacionalni federaciji transportnih delaveev. Kongres švicarske delavske zveze transportnih nastavlencev (železnic in cestnih železnic), ki se je vršil dne 20. in 21. aprila v Bielju, je enoglasno sklenil pridružiti se z dnem 1. januarja 1912 internacionalni federaciji transportnih delavcev. Zveza švicarskih transportnih delavcev šteje zdaj 12.300 članov. Že leta 1893 se je zveza udeležila mednarodnega kongresa transportnih delavcev. Toda zdaj šele je švicarska zveza transportnih

delavcev sklenila oficijelno se pridružiti internacionalni federaciji. Zapreke, ki so ovirale nje pridružitve, niso niti zdaj še popolnoma odstranjene. Ali neprestani razvoj železniškega gibanja v Švici v zadnjih desetih letih je silil spremenitev organizacijske pa tudi gospodarske in politične oblike organizacije. Polagoma bodo tudi druge organizacije uvidele, da je potrebno, ker je to elementarni interes vseh organizacij, se pridružiti delavski internacionali. Nadalje se je v tem oziru kongres pečal glede zveze uradniškega osebja, društva vlakovnega osebja in zveze strojnega osebja. S temi zvezami je mednarodna federacija transportnih delavcev v prijateljskih stikih in te so že poslale svoje zastopnike na mednarodne kongrese. Tako se vrsti člen za članom.

Prvi socialist v bolgarskem sobranju. Pri dopolnilni volitvi v sobranje je bil v Sofiji izvoljen voditelj bolgarske socialne democije, Zakasov. Doslej socialno-demokratska stranka še ni imela nobenega zastopnika v bolgarskem parlamentu.

Tragedija na železniškem tiru. Na cestnem križišču čez progo Pariz—Nantes v bližini postaje Chartres je čuvajka Breton kramljala s svojo sosedo, medtem ko se je dvoje njunih malih otrok igralo na železniškem tiru. Ženi sta bili tako zatopljeni v kramljanje, da je čuvajka popolnoma pozabila na brzovlak, ki je ob tem času imel priti. Ko je brzovlak prisopil, sta ženi zavpili strahu ter pogumno planili proti tiru, da rešita svoje otroke, a bilo je prepozno. Vlak je drvil preko njiju in otrok in za njim je ostalo čvetero strašno razmesarjenih trupel na tiru.

Pravosodni minister proti varstvu stavkorkazov. Ze okoli trinajst let vsebuje švedski zakonik izjemno določbo, vsled katere se smatra že poskuse za nasilstvom ali pa žuganjem prisiliti koga, da se vdeleži ustavitve dela, ali pa mu brani sprejeti ponujano delo, kot zločin, ki se ga kaznuje s kazenskim delom do dveh let in ima v neposredni posledici aretiranje. Vlada pa je predlagala, da se to določbo ublaži v toliko, da zapade kazni dotični le tedaj, če ustmeno ali pismeno žuga z *grdim ravnanjem* ali pa če gre za podobno protizakonito ravnanje. Namesto v kazensko delo naj se dotičnega obsodi le v denarno globo ali pa zapor. Vlada je bila pravzaprav za *odstranitev cele zakonske določbe* ter je s svojim blažilnim predlogom upala doseči soglasen sklep obeh zbornic državnega zbora. *Pravosodni minister* je pri razpravi v prvi zbornici izjavil:

«Poskus opisati to zakonito določbo, kakor da bi ne bila razredni zakon, je ponesrečil **Jasno je, da to kar se imenuje varstvo delavoljnih, ni nič družega kot plašč za interese delodajalcev.** Da je bil ta zakon sklenjen v državnem zboru, v katerem so prevladovali interesi delodajalcev, je morda manjšega pomena in da je naperjen proti postopanju, ki je nasprotno interesom delodajalcev, ni najhujše. Ali v tem zakonu se je *prekršilo splošna pravna načela* s tem, da se kaznuje že poskus prestopka in sicer ravnotako ostro kakor izvršen prestopok ali zločin. Če se tako preide preko splošnih pravnih načel v interesu delodajalcev, je to odkrit *razredni zakon*».

Prva zbornica pa ni bila pristopna razumnim in pravnim načelom in je odklonila ublažitev izjemnega zakona s 73 glasovi proti 71. Druga zbornica, ki je razprave v tej zadevi nalašč zavlačevala, da bi se mogla podati v kompromis, je takoj ko je doznala sklep prve zbornice, s 138 glasovi proti 50 sprejela *socialno-demokratski predlog, ki zahteva odpravo vseh izjemnih določb.* Za sedaj sicer še obstaja ta razredni zakon, toda gotovo ne več za dolgo časa.

Prva zbornica je na Švedskem približno to kar v Avstriji gosposka zbornica in to ne le v ustroju, temveč tudi v sovraštvo do delavstva.

Nekoliko štatistike v železniških nezgodah. — Pruska zbornica je, kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, napravila primerjalno sestavo železniških nezgod v Nemčiji in drugje. Razvideti je iz primerjalne sestave sledeče: Obratne nezgode v Nemčiji, ki jih je bilo v letu 1901 za 6—2 na en milijon vlakovnih kilometrov, so se v letu 1910 znižale do 4—7 in sicer se je to znižanje v Prusiji redno izvršilo, dočim opaža zveza nemških železniških upravnih uprav narastek od 7—8 na 8—5. Vlaki, ki so skočili iz tira, so se znižali od 0—92 na 0—53 na en milijon vlakovnih kilometrov, medtem ko je v Ameriki narastlo število od 2—50 na 2—81 in v letu 1912 naravnost do 3—96. Število trčenj je upadlo od 0—59 na 0—36, mrtvih na milijon potnikov od 0—13 na 0—06. Primerjava mrtvih in ranjenih na milijon potnikov v letu 1909 (na Francoskem za leto 1908) izkazuje: na Pruskem 0—42, na Nemškem 0—47, Francoskem 1—05, Avstro-Ogrskem 1—96, Angleškem 2—63, v Združenih državah Amerike 11—85.

Papež zoper krščanska strokovna društva. Petnajsti zvezni zbor katoliških delavskih društev (sedež v Berlinu), ki je o binškojih zboroval v Berlinu, je dobil svoj poseben pomen za delavske organizacije, ki so izven modernega proletarskega gibanja in to vsled papeževega pisma. V tem pismu izraža papež željo, da bi se medverske krščanske strokovne organizacije razpustile ter svoje katoliške člane priklopile katoliškemu delavskemu društvu. Papež se torej ne zadovolji z dalekosežnimi koncesijami, ki so jih krščanska strokovna društva popustila strogo katoliški skrajno reakcionarni smeri, temveč zahteva brezpogojno klerikalizacijo.

Pismo, ki ga je Pij X. poslal zastopniku katoliških delavskih društev župniku Beyerju, se glasi:

«Poznam vaša načela in stremjenja in predvsem tudi difference med vašo organizacijo in drugimi. Vas hvalim, vas odobravam in priznavam in z vsemi silami si prizadevam, da si vsi osvoje vaša načela. Drugih ne odobravam. Ne preklinjam jih. Zakaj preklinjanje ni moja stvar; ampak njih načel, ki so kriva, ne morem priznati.

Če se gospodarska stran življenja odloči od religije, da leta ne prešinja vsega človeka in vse organizacije, nastopijo žalostne posledice. Če se religija izključi od določnega življenskega delovanja n. pr. od gospodarskega prizadevanja, bo kmalu izključena tudi od drugih vprašanj, ki se dotikajo praktičnega življenja in tako pridemo kmalu in po bližnici do brezverstva, t. j. do zanikavanja verstva. Zato ne morem odobrovati takih organizacij.

Tudi ni mogoče individua, poedinega člana odločiti od organizacije, češ da so posamezni člani podrejeni cerkveni avtoriteti, nikakor pa ne organizacija kot taka: to je popolnoma krivo, nevzdržno in se ne da nisliti. Cerkev ima ukazovati tudi organizacijam.

Povej svojim prijateljem in dragim delavcem: Sveti oče odobrava njih stremjenja v vsem in soglašá z Vami in želi živo, da bi vse ostale delavske organizacije soglašale z vami. Hočem, da vsem, načelnikom in članom poveš, da jim papež podeljuje iz vsega srca svoj blagoslov, in jih prosim, da enako kakor doslej tudi zanaprej delujejo ne le za pozemski, temveč tudi za duhovni blagor delavcev.»

Da papež z »drugimi« organizacijami nima v mislih modernih, na stališču razrednega boja temelječih organizacij, ni treba še posebej povdarjati. »Druge organizacije« so krščanske strokovne organizacije in proti njim je naperjena polemika papeževega odloka. To postane tem jasneje, če se primerja besedilo adrese, ki so jo katoliška delavska društva poslala papežu in ki vsebuje med drugim denunciacijo krščanskih strokovnih organizacij. Na to adresu je odgovoril papež z gori navedenim pismom.

Naš sklad za podporo zaostalim.

Iz našega sklada za podpore zaostalim se je izplačalo podpore v sledečih smrtnih slučajih:

68. Panzl Marija, Bad Gastein;
72. Lindner Ana, Liberec;
74. Vedenik Josip, Vuzenica;
75. Kroupa Marija, Rausnitz;
76. Jiršik Lucija, Toplice na Češkem;
77. Artner Gašper, Knittelfeld;
78. Nikl Božidar, Prosnice;
79. Vinš Vaclav, Kraljevi gradec;
80. Novak Marija, Moravska Novaves;
81. Kamper Ivan, Gradec I;
82. Amadeo Katarina, Jedlese;
83. Friedebauer Karol, Jedlese;
84. del Fabro Josip, Ljubno;
85. Šaloudek Anton, Tečín;
86. Ronacher Eliza, Beljak I;
87. Khodl Ana, Veseli-Mezimosti;
88. Sejpka Josip, Matzleinsdorf;
89. Pihler Ivan, Trieben;
90. Schiffrer Fran, Rudolfovo;
91. Šajbl Fran, Budějovice;
92. Seden Anton, Spodnja Šiška;
93. Kaučič Ana, Trst III;
94. Presslmayer Ivan, Linc;
95. Ahrer Ivan, Steyr;
96. David Mihael, Mürzzuschlag;
98. Hanušik Leopoldina, Hütteldorf;
99. Stökl Henrik, Favoriten II;
100. Reimer Josip, Favoriten II;
101. Speher Rudolf, Beljak II;
102. Aubrecht Ana, Ustje na Labi;
103. Mally Josip, Neulengbach;
104. Stummer Katarina, Selzthal;
105. Tihelka Franciška, Prerov II;
106. Wiesinger Fran, Penzing;
107. Mayer Alojzij, Linc;
108. Norek Vojteh, Podgorze;
110. Stefin Katarina, Celovec;
112. Paul Marija, Wörgl II;
113. Baier Barbara, Fünfhaus;
114. Sentner Rupert, Inomost I;
115. Krejči Antonia, Braunau na Ini;
116. Wallner Fran, Bregnica;
117. Leitzinger Barbara, Herzogenburg;
119. Fink Albin, Falknov;
120. Kaleta Suzana, Bielitz;
121. Steppan Friderik, Ustje na Labi;
122. Bervida Matija, Žizkov;
123. Berka Marija, Tannwald;
124. Henkel Ivan, Floridsdorf II;
125. Rotter Josip, Jägerndorf;
126. Weber Franciška, Heb;
127. Infeld Magdalena, Rudolfsheim;
128. Brixler Josip, Fünfhaus;
129. Schade Marija, Podmokle;
131. Galla Ana, Landstrasse;
132. Haas Ana, Matzleinsdorf;
133. Hackl Marija, Krems;
134. Wurm Julijana, Stadlau;
135. Schwenk Paul, Rudolfsheim.

Odprto vprašanje.

C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu I

O priliki ko so se dozidala poslopja za personalna stanovanja, se je dovolilo uslužbenstvu zastopstvo potom hišnih zaupnikov. Do danes isti še ne vedo na kak način naj se ravnaajo. Ako je pri železnici že vse uravnano po predpisih, tedaj bi se tudi za to lahko napravil predpis, za katerega objavo tem potom prosimo. Upamo, da se ni porabilo zaupnikov za limanice.

Svojedobno se je najemnikom dovolilo sprejemati podnajemnike. Danes se ta dovo-

litev krši, ker je izšel baje ministerijalni protiodlok. Za razglasitev tega odloka prosimo, da se ne bodo metale stranke čez noč na tlak, oziroma, da nam ne bode treba tako početje smatrati kot svojevoljno postopanje precej samozavestnega administratorja gospoda pristava Novak-a, čegar odloki itak vodijo do zaključka, da železničar niti v svojih privatnih prostih urah ne sme živeti brez najvišjega nadzorstva.

Za odgovor na navedena vprašanja, kakor tudi za poduk gospodu administratorju glede njegovega nastopa nasproti nam prosijo

najemniki stanovanj v personalnih hišah v Trstu.

DELAVSKE ZADRUGE

za Trst, Istro in Furlanijo. Vpisana zadruga z omejenim poročtvom.

VIII. zadružno leto. 5432 članov

Mesečni izkaz

Blago razdeljeno članom:

Doba: 1910-1911	1911-1912
Julij kron 83578·77	85989·77
Avgust » 78953·25	83176·99
September » 80491·27	93174·89
Oktober » 93785·93	99190·41
November » 88512·12	98484·55
December » 96725·68	109368·77
Januar » 87554·39	110449·27
Februar » 83685·07	104572·98
Marc » 88966·95	120015·59
April » 96225·46	125516·95
Maj » 88263·55	111781·95
K 966.742·44	K 1141.722·12

Podpora vdovam in bolnim članom:

V dobi od 1. julija 1911 do 31. maja 1912 se je razdelilo bolnim članom, vdovam in sirotam 7970·85 kron podpore.

Dividende:

Do 31. maja se je izročilo članom na račun dividend od dobe 1910-1911, blaga za svoto kron 7626·62
odpotovanim članom v gotovini » 105·56
in pridržalo na račun zadružnega deleža » 6617·12

Skupaj kron 14349·30

Trst, 31. maja 1912.

Iz organizacije.

Skupina Št. Peter n./Kr. pozivlja svoje člane, naj izročijo svoje članske knjižice in izkaznice blagajniku v svrhu kontrole.

Nadalje se naznanja, da je izdajanje knjig iz naše knjižnice za nekaj časa ustavljeno, ter prosimo vse člane, ki še imajo knjige izposojene, da jih čimprej vrnejo.

Vodstvo.

Spodnja Šiška. Vse spise, tičoč se krajevne skupine Spodnja Šiška, je pošiljati na naslov: *Anton Dolžnik, sprevodnik, Spodnja Šiška št. 249*, v blagajniških zadevah pa na naslov: *Anton Kovač, sprevodnik, Spodnja Šiška št. 221.*

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Gorica južna žel. Dne 8. junija t. l. se je vršil sestanek južnih železničarjev pri »Bella Veduta« v Gorici, na katerem je poročal sodr. Mozetič o konferenci iz dne 2. junija t. l. v Ljubljani.

Poročilo so navzoči vzeli na znanje.

Dne 14. m. m. se je vršil shod južnih železničarjev v prostorih restavracije »Jeras«, na katerem je poročal tajnik sodrug Kopač o mezdnih zadevah, o zadnji regulaciji mezd in o tekočem stališču delavskega položaja južne in državne železnice.

Način mezdne regulacije delavcem državnih železnic je navzoče delavstvo z

ogorčenjem na znanje vzelo in obsojalo, katerega načina se južna železnica ni posluževala in upati je, da na podlagi uvedenih tozadernih korakov poslanca sodr. Tomšika, južna železnica ne bode tako brutalno postopala napram delavstvu kakor državna.

Oglasila sta se k besedi tudi sodr. Zei iz Nabrežine in sodr. Mozetič, katera sta najodločneje ožigosala današnji položaj gospodarske fevdalne družbe vseh strok.

Navedena gospoda igra že prenevarne gre s proletarijatom, katere znajo postati omenjeni gospodi nevarne, ker zamorejo tirati delavstvo vseh narodov iz ravnotežja v obup, kar lahko sledi tiradam buržoazije.

Poslednice se bodo pa kakor je od nekdaj v navadi, pripisovale »brutalno« postopajočemu proletarijatu, katerega bode današnja gospodarska in molohova politika gnala v obup.

To čuti ta gospoda jako dobro, in išče izven domovine sovražnika, katerega sploh najti ne more.

Ta tiči nekje drugod!

Vršijo se sledeči shodi:

Ljubljana.

V sredo, dne 3. julija 1912 bo v vrtne salonu gostilne »pri Levu« na Marije Terezije cesti

javen železničarski shod

z dnevnim redom:

1. poročilo o državni konferenci delavcev 29. in 30. junija na Dunaju;
2. raznoterosti.

Poroča sodr. Kopač iz Trsta.

Zahvala.

Podpisani se srčno zahvaljuje vsem sodrugom in prijateljem, ki so mu v njegovi bolezni, povzročeni po nezgodi naklonili podporo v skupnem znesku 203 kron.

Anton Petkoušek

nadpremičar v Trstu južna žel.

Zahvala.

Za mnogobrojno vdeležbo pogreba mojega, dne 12. junija t. l. umrlega so-proga

Jurija Renčelj-na

v Povirju, kakor tudi za venec, ki so ga darovali prožni delavci in pa za podporo, ki mi jo je naklonila krajevna skupina Divača, se tem potom prisrčno zahvaljuje.

Neža Renčelj
vdova.

Usebina št. 12. z dne 15. junija 1912.

Članki: Strokovne zahteve. Petdesetletnica »Delavskega programa«. Personalne komisije c. kr. državnih železnic. Stavbinske zadruga in stanovanjsko vprašanje. Železničarske zahteve v proračunskem odseku. Delavci c. kr. državnih železnic tržaškega ravnateljskega okraja pozor!

Podlistek: Nova železnica.

Dopisi: Napačno varčevanje. Gorica južna železnica. Kanal. Iz Jesenic. Iz Celja. Brežice.

Domače vesti: Zvišanje rubežni prostega zneska službenih in plačilnih dohodkov. Fran Silberer. Anton Aškerc. Strokovne organizacije v Avstriji l. 1911. Zasebne železnice in državno železniška birokracija. Kako skrbi južna železnica za svoje uslužbenice.

Inozemstvo: Velika železniška katastrofa na Francoskem 13 mrtvih, 40 težko ranjenih.

Tehnični pregled: Predor skozi Kavkaz. Razne stvari: Najvišje železnice na svetu. Iz organizacije.

Poročilo o shodih: Sv. Lucija.

Dr. Josip Ferfolja

naznanja

sodrugom železničarjem,

da je otvoril pisarno

kazenskega zagovornika

v Trstu, Via dell'Acquedotto 19

vhod iz Via delle Acque 5/l.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

Pozor sodrugim!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna K 21·60
polletna „ 10·80
četrtletna „ 5·40
mesečna „ 1·80

za inozemstvo celoletno . . . „ 36·—
in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „ZARJO“.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo »Zarje« v Ljubljani.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napičnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
— in časnikov v vseh jezikih. —

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač,
Tiska Dragotin Priora v Kopru.

DR. OTON BAUER:

Narodni ali razredni boj.

Dijak: Zvedel sem, da si socialni demokrat. Je li to res?

Delavec: Da. Več nego leto dni sem celo krajevni zaupnik v našem mestu.

Dijak: Torej voditelj! Kako je to mogoče? Saj je bil tvoj oče pristen nemški kmet, tvoja mati je bila poštena nemška žena! In ti si postal internacionalc!

Delavec: Če bi vedel, kaj sem vse doživel, odkar sva se zadnjič videla, potem se ne bi čudil temu. Takrat, ko sva še sedela na šolski klopi, sem bil srečen neumen šolski fant. Ali se še sdominjaš na našo lepo kmetijo?

Dijak: Saj smo se otroci dostikrat igrali na travniku...

Delavec: Vidiš, prišel je dan, ko je naša kmetija prišla na boben. Ko moj oče ni več mogel plačevati obresti od dolgov, nam je prodal upnik hišo in zemljišče. Mi smo morali zapustiti svojo kmetijo. Tega dneva ne pozabim nikoli.

Dijak: To je bil gotovo kak židovski oderuh, ki vas je zapodil z rodne grude.

Delavec: Naj bo žid ali kristjan — kapitalisti so vsi enaki.

Dijak: Kaj so pa počeli tvoji starši?

Prišli so v ubožnico. Takrat sem spoznal dobre kristjane v soseski, »nemške rojake«. Meni še danes sili kri v glavo, če se spominjam, kako grdo so ravnali z mojo materjo!

Dijak: Kaj si pa potem ti začel?

Delavec: Sprva sem prišel kot učenec k nekemu ključavničarskemu mojstru. Tepen sem bil med tem časom dovolj, ali hrane nisem dobil dosti. Ko sem bil izučen, sem šel na potovanje. Delal sem na Saksonskem in v Porenju. Tam sem postal socialni demokrat. V velikanskih plavžih sem prvokrat razumel, da se morajo vsi delavci složno upreti premoči kapitala. Pristopil sem organizaciji in spoznal sem nemško socialno demokracijo; kdor je to z menoj doživel, se mora smejati, če sliši tukaj, da socialni demokrati niso Nemci. Štirje milijoni in en četrt, pomisli, štiri milijone in en četrt moških volilcev v Nemčiji se priznava k socialni demokraciji. Največja nemška stranka smo.

Dijak: Zakaj si prišel zopet sem?

Delavec: Pruska policija me je izgnala, ker sem delal za svojo stranko, kot »sitnega inozemca«, veš. Tukaj sem dobil delo, tukaj sem se oženil in zato sem tudi ostal tu.

Dijak: Imaš li kaj otrok?

Delavec: Enega sinčka. Dve deklici sta mi umrli. Plača ni zadostovala, da bi hranil ženo in otroke, tako da je bila žena primorana skoraj do poroda hoditi v tovarno na delo. To je bil morda vzrok, da so prišli ubogi otročiči tako šibki in bolehnii na svet. Potem jih tudi nismo mogli dovolj hraniti in negovati, saj je vse postalo tako drago. Prav težko je, družino preživljati. Če bi bil ti vse to doživel, potem bi bil gotovo tudi ti socialni demokrat. Ti seveda ne poznaš bede in skrbi. Ti imaš očeta, ki ti pošilja vsak mesec denar, ki ga potrebuješ...

Dijak: Ali prijatelj, razumem prav dobro, da se borite za boljše življenje. Zaradi vaših gospodarskih zahtev vam nič ne oporekam. Ali vi niste dobri Nemci. Vi izdajate nemštvo Čehom. Zakaj se ne pridružiš rajši nemško-nacionalni delavski stranki? Saj tudi ona zastopa interese delavcev in je zraven tega dobro nemška.

Delavec: Poslušaj, France, ali ne vidiš, da vsi sovražniki delavcev dajejo podpore takozvani delavski stranki? Tovarnarji silijo delavca, naj pristopi k nemškemu delavskemu društvu in plačujejo tudi tej takozvani delavski stranki volilne stroške. Agrarci ji pomagajo pri volitvah. Nemškonacionalni poslanci, ki so v zbornici glasovali proti vsem delavskim zahtevam, agitirajo za kandidate nemške delavske stranke. Premožni trgovci in odvetniki glasujejo zanjo. Misliš, da bi kapitalisti in agrarci stranko, katera zastopa res delavske interese, tako podpirali? Ne,

France, to ni delavska stranka. Le imenuje se delavsko, da si pridobi delavske glasove. V resnici so to stari nemško-nacionalni hlapci tovarnarjev, je stara krumirska garda, ki si je samo nadela drugo ime.

Dijak: Priznavam, da je nemška delavska stranka tudi napačno ravnala. Ampak njen program je dober; ona hoče zastopati delavske interese, zraven tega pa hoče skupno z nemškim meščanstvom bojevati naroden boj proti Čehom.

Delavec: Nemški delavci se morejo samo skupno s češkimi delavci boriti proti kapitalu. Kdor hoče resno zastopati delavske zahteve, mora nemške in češke delavce združiti proti izkoriščevalcem.

Dijak: Tega ne razumem. Ravno za vas, nemške delavce, so vendar Čehi najnevarnejši nasprotniki. Saj pridejo Čehi v nemška mesta in tlačijo s skromnejšimi zahtevami dosejanje mezdo, so celo stavkokazi in otežujejo s tem nemškim delavcem boj proti kapitalu.

Delavec: V prejšnjih časih se je to res dogajalo mnogokrat. Potem pa je internacionalna socialna demokracija organizirala tudi češke delavce. Rekli smo češkemu delavcem: »Če tudi govorite drug jezik kakor mi, ste vendarle naši bratje«. Isti kapital izkorišča vas in nas. Skupno z nami se morate bojevati proti podjetnikom in meščanskim strankam«. Tako smo govorili češkemu delavcem. In češki delavci so nas razumeli. Danes je organiziranih več kot 140 tisoč čeških delavcev.

Dijak: Ali Čehi, ki pridejo k nam v nemške dele češke dežele, še dandanes tlačijo z nižjimi zahtevami dosejanje mezdo.

Delavec: Redkeje kakor prej. Izobraževalno delo naših čeških sodrugov prinaša že sadove.

Dijak: Morebiti; vseeno se dogaja to še dandanes.

Delavec: Da ampak mi se ne obvarujemo pred tem s psovanjem čeških delavcev in z bojem proti njim, ampak samo s tem, da jim povemo, da so naši bratje, da se morajo organizirati z nami, da moramo mi njim in oni nam izkazovati zvestobo in solidarnost. Pred nekaj meseci je bila v tovarni za stroje stavka. Posestnik tovarne je poslal agente v najrevnejše češke kraje. Imeli so nalogo, da najamejo češke delavce. In ti so res najeli nekaj desetih siromakov in jih pripeljali sem. Kaj smo hoteli? Če bi bili psovali uboge češke delavce in jih žalili, potem bi bili videli v nas svoje sovražnike in bi postali krumirji. Ma pa smo ukrenili drugače. Na kolodvoru smo jih sprejeli in jim povedali, da je tukaj stavka, da so vendar naši bratje, naši sotrpini in da ne smejo pomagati izkoriščevalcem. To so razumeli, odpeljali so se s prvim vlakom in stavka je končala z zmago.

Dijak: Ampak vendar se tudi dogaja, da se Čehi ne odpeljejo in da postanejo stavkokazi.

Delavec: Žal, da je tako! Ampak primeri se žal tudi, da postanejo nemški delavci krumirji. — Tudi nemško-nacionalni delavci! Ti celo mnogokrat! Proti temu pomaga samo močna organizacija, ki združi vse delavce brez narodne razlike v skupnem boju proti podjetnikom.

Dijak: O tem sanjate samo vi, nemški socialni demokratje. Delavci drugih narodov že davno ne marajo nič slišati o internacionalni organizaciji. Ti ustanavljajo separatistične organizacije.

Delavec: To ni res! Ali nisi čital razprav internacionalnega socialističnega kongresa, ki se je vršil predlanskim v Kodanju. Tam so se izrekli zastopniki vseh socialističnih strank in vseh strokovnih organizacij sveta proti separatistom. Nemci, Francozi, Angleži, Italijani, Amerikanci, Rusi, Poljaki — vsi so soglasno obsodili separatizem.

Dijak: Ampak vaši češki sodrugi so ostali navzlic temu separatisti.

Delavec: Tudi to ni vse res! Velik del organiziranih čeških delavcev je zvest internacionalni. Več kot osemdesettisoč čeških de-

lavcev je članov internacionalnih strokovnih organizacij. Oni nočejo nič slišati o separatizmu in se z naporom vseh sil bojujejo proti separatizmu.

Dijak: Toda to je samo del čeških delavcev. Ali ostali so vendarle separatisti.

Delavec: Žal da je tako! Toda naj je tudi boj med nami in separatisti, pri vsem tem gre vendarle v prvi vrsti za obliko strokovne organizacije. Mi menimo, da naj ostanejo na primer vsi kovinarski delavci združeni v eni organizaciji. Separatisti hočejo, da naj tvorijo češki delavci kovinske stroke eno, nemški drugo organizacijo. A tudi separatisti priznavajo, da morata obe organizaciji voditi boj proti kapitalistom skupno. Smo različnega mnenja v obliki organizacije. Ali potrebi skupnega boja, internacionalni solidarnosti tudi separatisti ne ugovarjajo. V tem se razlikujejo od tvoje nemške delavske stranke, ki pridiguje delavcem nacionalno sovraštvo, da jim onemogoči skupen boj proti kapitalu.

Dijak: Ampak vendarle je značilno, da hoče tako velik del čeških delavcev ustanovljati organizacije na narodni podlagi. Tudi nemški delavci bodo še posnemali zgled čeških delavcev.

Delavec: Motiš se! Če je zašel del čeških delavcev na krivo pot, ni to za nas nemške delavce vzrok, da bi jim sledili na krivo pot. Podjetniki se združujejo v vedno krepkejšo, od dne do dne močnejšo organizacijo. Pripravljajo se namreč za odločilno bitko. Sklepajo tarifne pogodbe po možnosti samo do leta 1913. V tem letu konča več nego 2000 tarifnih pogodb v Avstriji. Takrat bodo velikanske stavke in izprtja, delavska gibanja, kakor jih še nismo doživeli v Avstriji. V tem velepomembnem času bodo delavci morali vsi skupno korakati. Takrat bo vprašanje glede na obliko organizacije kmalu rešeno. V boju proti podjetniku prebolimo hitro vse separatistične zmote. Le nikdar se ne zanašaj na separatizem. Delavci vsega sveta so internacionalno organizirani. Mi v Avstriji ne moremo biti izjema. Separatizem dokazuje le, da je acionalistična gonja pravila tudi del delavca za trenotek na krivo pot. Ali gospodarska potreba bo ta pogrešek kmalu popravila. Dokler bodo v nemškem delu Češke in Moravske in na Dunaju nemški in češki delavci v isti tovarni izkoriščani od istega delodajalca, bodo tudi obstajale internacionalne organizacije.

Dijak: Ali je sploh tega treba, da prihajajo češki delavci v naše nemške kraje in odvzemajo našim nemškim delavcem delo. Naj ostanejo v svojih čeških vaseh.

Delavec: Ali misliš, da prihajajo češki delavci prostovoljno k nam. Misliš, da se podajo z veseljem v kraj, v katerem ne razumejo jezika prebivalstva, ki jih pogostoma sprejme prav negostoljubno. Beda in sila jih žene k nam. To se kmečki fantje, ki nimajo doma zraven mlajših bratov ne prostora, ne kruha; to so rokodelski pomočniki in delavci, ki v domovini ne najdejo dela. Zato prihajajo v nemške kraje, da tukaj najdejo posla v tovarnah, v rudnikih in pri stavbah. Saj nimajo kakor ti bogatega očeta, ki bi jim pošiljal denarja. Da, če bi se Nemci in Čehi te dežele, namesto da se slabijo v neplodnem nacionalnem boju, združili proti politiki agrarcev, ki ovirajo razširjanje naše industrije, potem bi ta kmalu razcvetela v nemških in čeških delih te dežele, v nemških kakor čeških krajih bi bilo dosti dela, in češkemu delavcem ne bi bilo več treba, hoditi v nemške kraje, ker bi našli delo v domovini.

Dijak: Kaj pa je nam Nemcem mar, kje najdejo Čehi delo. Ampak priseljevanje v našo nemško deželo bi se jim moralo za-
brani.

Delavec: Tako misliš ti. Ali nemško-nacionalni tovarnarji so drugega mnenja. Vidiš tam tisto veliko tkalnico. Nje posestnik je nemški nacionalc, član »Zveze Nemcev«, radodaren podpornik nemške delavske stranke. Ali vse to ga pri zadnji stavki ni oviralo, da je najel češke stavkokaze. Nemški delavci,

ki so prej tam delali, so morali pustiti domačo grudo: danes delajo na Saksonskem in Čehi, ki delajo za nekaj vinarjev ceneje, so na njihovem mestu. Nemštvo je nemško-nacionalnim tovarnarjem deveta briga, če je v nevarnosti njihov profit.

Dijak: To res ni lepo od njih. Ampak Čehi prihajajo k nam, če tudi jih ne pokliče nihče, tudi ne tovarnar.

Delavec: Prav imaš. Ko sem delal v Nemčiji, sem videl prihajati vsako leto veliko poljedelskih delavcev iz agrarnega izhoda v industrijske kraje zahoda. Povsod potuje prebivalstvo iz agrarnih okrajev v industrijska mesta. Ravno tako tudi pri nas; in ker je pri nas češki del dežele večinoma agraren, nemški del dežele večinoma industrijski, prihajajo Čehi v nemški del dežele.

Dijak: Kaj pa jih potrebujemo.

Delavec: Vprašaj nemške posestnike rudnikov in fabrik in stavbne podjetnike, ali bi imeli dovolj delavcev, če ne bi prihajali Čehi.

Dijak: Ali misliš, da bi nemška industrija ne mogla obstati brez čeških delavcev.

Delavec: To ravno ne! Dajte nam kratek delovni čas, zdrava poslopja v tovarnah, cenejša stanovanja in cenejša živila, potem vam bomo vzgojili zarod, ki bo mnogoštevilen, zdrav in krepak dovolj, da bo prekrboval našo industrijo z delavskimi močmi. Potem naša industrija ne bo potrebovala čeških delavcev. Danes pa nam ni mogoče. Tisoči nemških delavcev zapuščajo deželo, ker jim je nemogoče živeti v tako slabih razmerah. Ostali pa hirajo vsled jetike. Naše žene slabe in podlegajo boleznim, več kot tretjina naših otrok umre pred šestim letom, v takih razmerah seveda ni mogoče, najti dovolj Nemcev, posebno ne v časih, ko je mnogo dela. V takih časih prihajajo češki delavci v odpomoč pomanjkanju delavcev. Zato je naš boj za visoko plačo in kratek delovni čas, je naš boj za cenejše živila in zdrava stanovanja, resen boj za nemštvo, kakor je tudi ta boj resen boj za narodnost delavstva vsakega naroda. Boj za delavske interese moremo bojevati z uspehom le kot internacionalen boj, bok ob boku z našim češkim sotrpinom.

Dijak: Če že Čehi prihajajo v naša nemška mesta, potem naj vsaj ostanejo mirni. Tukaj živijo na nemških tleh, mi smo tukaj gospodarji in kdor hoče živeti v naši deželi, mora nemško govoriti in postati Nemec.

Delavec: Vidiš, prej je bilo tudi tako. Češki delavec je prišel v nemško mesto. Tukaj je občeval prijazno z nemškimi delavci v tovarni, z nemškimi sodrugji v organizaciji, z nemškim sosedom v stanovanju, z nemškimi prijatelji v gostilni. Naučil se je nemški jezik in čez par let sam več ni vedel ali je Nemec ali Čeh. Mogoče se je še oženil z nemško deklico in njih otroci so postali Nemci. Vidiš, tako je bilo prej. Nemški in češki delavci, izkoriščani od tistega kapitalista so se združili v močno organizacijo. V skupni in zato močni organizaciji so se borili proti izkoriščanju. Doseženi uspehi: višja plača in s tem možnost, da privoščijo sebi in družini redilnejšo in boljše hrano in zdravejše stanovanje, skrajšanje delovnega časa in s tem pridobitev časa za odpočitek od težkega dela utrujenega telesa in pridobitev časa za samoizobrazbo, so dobrodošli toliko nemškim kolikor češkim delavcem. A takrat ste vi začeli s svojo proketo nacionalistično gonjo. Vi ste zanesli nacionalno sovraštvo med delavstvom. Sedaj zre mnogo Nemcev s sovraštvom na češke delavce in ne občuje z njimi. Čehi so navezani sami nase, občujejo le med seboj in se ne naučijo več nemščine. Vi ste jih psovali, napadali, jim razbijali okna na njihovem društenem domu. Tako ste zbudili trmo v njih, napolnili jih s sovraštvom proti Nemcem, sedaj nočejo postati Nemci. Vi drugi ste s svojo narodnjaško gonjo nemštvo le škodovali. Tisoči, ki bi v mirnem občevanju postali Nemci, so postali zavoljo vaše nacionalistične gonje sovraštva polni češki nacionalisti. Če hočete

češke delavce, ki stanujejo v nemških mestih, nemštvo pridobiti, potem jih ne smete žaliti, z neuljudnostjo odvracati, ampak jih morate gostoljubno in prijateljsko sprejemati v svojo sredo kot brate. Ali vi ste jih odvracali, namesto da bi jih pritegovali.

Dijak: Toda ali nismo primorani, bojevati se proti češki premoči? V naša nemška mesta prihajajo in namesto da bi bili zadovoljni, da sploh najdejo tukaj dela, zahtevajo češko uradovanje, nastavljanje čeških uradnikov, češke šole. Hočejo nacionalne pridobitve.

Delavec: Povedal ti bom nekaj. V sosedni hiši stanuje češki zidar. Pred dvema letoma je prišel v naše mesto, takrat je znal le prav malo nemško. Slučajno je imel takoj drugi ali tretji dan opravka z nekim žandarjem. Žandar ni znal niti besedice češko in zidar le slabo nemško. Nista se mogla razumeti. Žandar je napravil ovadbo. Zidar je bil obtožen. Ni imel nobenega zagovornika in ni vedel, da ima pravico, zagovarjati se v češkem jeziku. Zato je govoril pred sodiščem svojo revno nemščino. In seveda je šlo v strahu in v zadregi pred sodnikom z nemščino še slabše nego navadno. Sodnik se z revežem ni dolgo bavil — če bi bil kak fabrikant, bi bila druga stvar — in delavca so obsodili. Obsedel je svojih 14 dni; žena in otroci so med tem stradali. Če bi se vršila razprava v češčini, potem bi bil delavec pojasnil žandarjevo zmotno in bi ga bili gotovo oprostili. Ali bi bilo nam Nemcem kaj škodovalo, če bi bil govoril sodnik z onim revežem po češko?

Dijak: Ampak če je uradovanje češko, potem nastavlja povsod samo češke uradnike in nemški uradniki so oškodovani.

Delavec: Ni da bi moralo biti tako! Zakaj se nemški juristi ne uče češko? Saj bi res ne bila nesreča, če bi se na naših gimnazijah in vseučiliščih naučili češko. Potem bi se povsod v nemškem ozemlju tudi lahko nastavljali nemški uradniki in navzlic temu bi vsak češki delavec, ki ne zna nemško, našel pravico v svojem jeziku.

Dijak: In kaj s češkimi šolami? Da zahtevajo češke šole, najbrže tudi odobravaš?

Delavec: Prosim te, predstavljaš si takega češkega rudarskega otroka, šest let starega, katerega stariši so se morda še le včeraj preselili v nemško ozemlje. Šestletno dete ne zna niti ene nemške besedice. Misliš, da bo imelo mnogo koristi od pouka v nemški šoli?

Dijak: Kaj briga nas Nemce, ali se češki paglavci kaj nauče ali ne.

Delavec: Nam nemškim delavcem to ni vseeno. Fantek, ki sedi danes na šolski klopi, bo za nekaj let delavec in bo delal ob naši strani v tovarni ali v rudniku. Ako se je v šoli naučil kaj poštenega bo tudi pozneje v življenju izpolnil svojo dolžnost. Če se ni navadil nič, če je ostal neumen in neveden, potem postane najbrže stavkokaz in tlačitelj mezde, hlapec farjev ali rumenee in nam je nepoti v našem boju. Zato želimo, da se tudi češki delavski otroci nauče nekaj poštenega.

Dijak: Tedaj moramo v naših nemških mestih ustanovljati češke šole?

Delavec: Ne izključno češke! Pouk za češke otroke naj začne v češčini, ker pač otroci razumejo samo ta jezik. V višjih razredih naj se pa naučijo pošteno nemško, ker bodo potrebovali tudi naš jezik. Sedanje češke manjšinske šole so seveda napačno urejene, ker so v njih otroci ne naučijo pošteno nemško. A to ni naša krivda. Učencem manjšinski zakon prepoveduje uvedbo obveznega nemškega pouka v čeških manjšinskih šolah. To zelo obzalujemo, a to ni naša krivda, zakon so ustvarili med letom 1860, in 1870, ko so nemški liberalci v parlamentu imeli večino. Takrat še ni bilo socialnih demokratov v parlamentu.

Dijak: Ti misliš tedaj, da naj se na čeških šolah v nemških delih dežele poučuje tudi nemščina? V višjih razredih naj se

predava nekaj predmetov nemško, nekaj češko.

Delavec: Take dvojezične šole so tudi v drugih deželah. Ako bi imeli te, potem bi otroci čeških delavcev v nemških delih dežele s štirinajstimi leti lahko obvladali oba jezika enako dobro. V življenju bi se potem že sami odločili, ali hočejo ostati Čehi ali postati Nemci. Mnogi, ki živijo v nemškem ozemlju sredi Nemcev, bi prostovoljno in neprisiljeni postali Nemci, drugi bi ostali Čehi. Glavna stvar je; če se je v šoli naučil kaj poštenega, bo tudi v življenju dober delavec in dober sodrug.

Dijak: Kdo pa naj plača stroške, ki jih bodo povzročale te šole?

Delavec: Ti si se dotaknil najhujše rane. Država izdaja danes za ljudsko šolo prav malo in večinoma le tam, kjer skuša z nemško šolo druge narode ponemčevati. Prej so bile take šole skoraj samo urejene za otroke nemških državnih uradnikov in častnikov. Namesto, da bi država sama skrbela za šole, v katerih naj bi bil pouk v jeziku, ki ga prebivalstvo govori, za manjšine torej manjšinke šole; vrže ves denar, kolikor ga le najde, militarizmu v zrelo; tako morajo občine nositi šolska bremena. In občino, ki je revna, to breme seveda stre, ako mora plačevati zraven nemške še češko šolo. Tega mi socialni demokratje nočemo. Mi zahtevamo, da se šolska bremena občinam odvzamejo, vsak narod naj si plačuje svoje šole sam. To imenujejo narodno samoupravo.

Dijak: To so lepe sanje. Toda, ali res misliš, da pridemo kedaj tako daleč?

Delavec: Pridemo, France; pridemo še do drugih za nas delavce važnejših stvari. Ali ne, vidiš, kako se vse na tem svetu spreminja. Poglej tja v Nemčijo, kako tam neprenehoma raste 'rdeče morje'. France, tam kjer živi šest sedmink nemškega naroda, tam se že bliža velikanski odločilni boj med kapitalom in delom. In tako na vsem svetu: Na Francoskem, na Angleškem, Italiji, v Ameriki onikraj morja. Ruska revolucija, katero je ruski carizem potlačil, vstane kmalu znova. Povsod se giblje. V Turčiji, Perziji, ea Portugalskem so bile zadnja leta revolucije, v Egiptu in v Indiji se Angleži tresejo pred revolucijo in Kitaj je postal preteklo leto republika. France, midva sva še mlada, morebit doživiva še velike dogodke. Tak čas, kakor je bil od leta 1848 do 1870, ko je vse staro razpadlo se je v par desetletjih svet čisto prenovil, v takem času se bo tudi pri nas marsikaj predrugačilo. Takrat bo tudi pri nas staro razpadlo in če Avstrija sploh tako dobo revolucije preživela, bo morala biti prezidana od vrha do tal. Potem dobi vsak narod svoj dom in čez vse pa stavimo skupno streho, katera bo ščitila vse. Vsak narod prost zase in vsi narodi v brat-ski zvezi.

Dijak: Ali to res verjameš?

Delavec: Dvomiš? Glej, če bi bil tebi v poletju 1905 rekel, da si bomo v nekaj mesecih priborili splošno, enako volilno pravico, bi se mi bil gotovo smejal. Ko pa je potem ruska revolucija izbruhnila in ko so se delavci povsod vzdignili na boj, je bila volilna pravica kar na enkrat tukaj. Vidiš, tako se bo pogosto zgodilo. Prišel bo tudi naš čas. Tedaj uredimo z lahkoto še čisto druge stvari, kakor nacionalne prepire, potem stremo vlado kapitala, kakor se naši očetje leta 1848 vlado plemstva zdobili. Za ta dan odločilne bitke se hočemo delavci pripravljati, vse zedinjeni in združeni, kolikor jezikov tudi govorimo, ker takrat bosta samo dva tabora: Na eni strani bo kapital na drugi strani delo, na oni izkoriščevalci, na drugi izkoriščanci. Vidiš, tam na steni našega društenega prostora stare Marxove besede:

»Proletarci vseh dežel, združite se!«

Po tem geslu smo se ravnali dosedaj, ponjem se bomo ravnali naprej — naprej v boju do zmage.